

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

BAŞTA CİNSEL İSTİSMAR OLMAK

ÜZERE ÇOCUKLARA YÖNELİK HER

TÜRLÜ İSTİSMAR OLAYLARINI

ARAŞTIRMA KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ



10'uncu Toplantı

30 Haziran 2016 Perşembe



(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- SUNUMLAR

1.- Iova Üniversitesi Pediatri Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Çocuk Koruma Programı Yöneticisi Profesör Doktor Resmiye Oral'ın, her yönüyle çocuk istismarının önlenmesi konusunda kurumların çalışma yöntemleri hakkında sunumu

2.- Yargıtay 14.Ceza Dairesi Başkanı Mustafa Demirdağ'ın, her yönüyle çocuk istismarı konusunda yargı süreci hakkında sunumu

3.- Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Ofisi Program Yöneticisi Nejat Kocabay'ın, her yönüyle çocuk istismarı konusunda Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Ofisinin ve merkez yönetiminin yaptığı çalışmalar hakkında sunumu

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Konya Milletvekili Mustafa Hüsnu Bozkurt'un, Komisyonun çalışma usul ve esaslarına ilişkin açıklaması



T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 3

30 Haziran 2016 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.39

BAŞKAN: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)

SÖZCÜ: Erkan KANDEMİR (İstanbul)

KÂTİP: Jülide SARIEROĞLU (Ankara)

(Oturum, Başkan Vekili Fatma Benli tarafından açıldı)

BAŞKAN – Toplantı yeter sayımız hazır olduğuna göre müsaadenizle ben toplantıya başlamak istiyorum.

Öncelikle, bugün çok değerli konuklarımız var, o yüzden bizim için oldukça önemli bir gün.

Hatta Komisyon açısından bir ilki gerçekleştireceğiz, Iowa Üniversitesinden Pediatri Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, Çocuk Koruma Programı Yöneticisi Profesör Doktor Resmiye Oral konunun uzmanı, belki duymuşsunuzdur konunun duayenlerinden olduğu için onu Türkiye’de bulamayınca mevcut olduğu yerden Skype’le görüşlerini alma yolunu tercih edeceğiz, birazdan görüşlerini de alacağız kendisinin.

Ayrıca, Yargıtay 14. Ceza Dairesi Başkanı Mustafa Demirdağ burada, kendisinin ve Yargıtaya gelen dosyalar nezdindeki görüşlerini dinleyeceğiz.

Akabinde de Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)’nün Türkiye Ofisi Program Yöneticisi Nejat Kocabay toplantımıza iştirak edecekler.

Size gönderilen gündemde dördüncü bir konuşmacımız daha vardı, Çocuk Suçlarını Önleme Derneği Eski Başkan Yardımcısı, Çocuk Koruma ve Soruşturma Uzmanı Bige Gülhan Gündüz. Bige Hanım’ın kardeşi Asım Can Gündüz vefat ettiği için bugün toplantımıza iştirak edemeyecek, bir sonraki toplantıda kendisini dinleme imkânı bulacağız.

Biliyorsunuz, dün Ayaş Çocuk Destek Merkezine ziyaretimiz vardı ancak Medis çalışmalarının sabah saat altıya kadar sürmesi nedeniyle erteleme durumunda kaldık. Başkanımız geldiğinde ve vekillerimizin uygun olduğu programa göre ileriki bir tarihte bunu gerçekleştireceğiz.

Ben şu an müsaadenizle Resmiye Hanım’ı dinlemek üzere sözü kendisine bırakıyorum.

Merhabalar Resmiye Hanım tekrar, çok teşekkür ederiz bizimle bilgilerinizi paylaştığınız için. Ben sözü size bırakacağım.

Buyurun lütfen, söz sizde.

II.- SUNUMLAR

1.- Iowa Üniversitesi Pediatri Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Çocuk Koruma Programı Yöneticisi Profesör Doktor Resmiye Oral’ın, her yönüyle çocuk istismarının önlenmesi konusunda kurumların çalışma yöntemleri hakkında sunumu

IOWA ÜNİVERSİTESİ PEDIYATRİ ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. RESMİYE ORAL – Teşekkür ederim.

Asıl ben teşekkür ederim sizlere beni davet ettiğiniz için.

Şu anda sizlerle yapacağım sunumu paylaşıyorum.

Öncelikle tebrik ediyorum sizleri bu kadar önemli bir konu Mediste tartışma ortamına geldiği için.

Benim sizlerle paylaşmak istediğim şey, çok disiplinli, çok kurumlu ve eş güdümlü yaklaşım nasıl olmalı çocuk istismarı ve ihmaline ve bunun ilk temeli zaten atıldı 2008-2010 yılları arasında. ÇİM modelini ziyaret ettiğinizi de öğrenmiş bulunuyorum. Bu modelin geliştirilmesi benim herkese önerdiğim bir şey.

Sizinle şunu paylaşmak istiyorum: Eş güdüm derken ne yapmamız gerekiyor? Eş güdüm kapsamı içinde elbette ki Sağlık Bakanlığı ve kurumları olacak çünkü doktorlar işin içine giriyorlar malum ama Adalet Bakanlığının da ve İçişleri Bakanlığının polis ve jandarma açısından işin içinde olması çok önemli. Bir de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı son derece önemli. Millî Eğitim Bakanlığını da unutmamak gerekli burada çünkü olgu refere etme anlamında onlar çok önemli. Bunun çözümünü aslında ÇİM modelinin geliştirilmesi sırasında bulmuştuk, bakanlıklar arası çocuk istismarı üst kurulu. Eğer bu kurul hâliyle benim öncelikle vurgulamak istediğim şeylerden bir tanesi bakanlıklar arası çocuk istismarı üst kurulunun tekrar hayata geçirilmesi. Bu kurulun içinde Yargıtay, Anayasa Mahkemesi ve başka kurumların da temsilcileri vardı, Betül Hanım çok iyi biliyor. Bu kurulun hayata geçirilmesi ilk somut önerim olacak sizlere.

Çocuk istismarının çocuğun yüksek yararını gözeterek yönetilmesi son derece önemli elbette ki. İşte, bunu yapabilmek için ekranda gördüğünüz bütün bu kurumlar zaten işin içine giriyorlar. Sağlık kurumlarına geliyor istismara uğramış olan çocuklar, olgu yakalıyoruz, sevk ediyoruz, tanı koyuyoruz vesaire. Eğitim kurumlarının özellikle cinsel istismarda olgu yakalama açısından çok kritik olduğunu öğrendim, bu yüzden son derece önemli bunlar. ASPİM malum, çocuk istismarının her aşamasında yer alması gereken bir kurum. Polis, savcılıklar ve sonunda mahkemeler de bu işin içinde yer alıyor ve mahkemelerden de tedbir kararları çıkınca hastaneler ve ASPİM’in toplum merkezleri tekrar gündeme gelmek ve birlikte çalışmak zorunda. Görüldüğü gibi, ne kadar kompleks bir sistem

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 4

var. Bu kompleks sistemin bir arada çalışması hem maliyeti azaltacaktır hem insan iş gücü enerjisini azaltacaktır, gereken iş gücünü ve de en önemlisi de çocuğun yüksek yararı o zaman gerçekten gözetilip hem çocuğa hem ailelere uygun hizmetler verilecektir.

Şimdi, biz akademisyenler ta 2002'den beri ülke çapında çok yoğun bir eğitim kampanyası yapageldik zaten. Ancak, devlet kurumlarının personeli bu eğitimlerde nispeten daha az yer aldılar. Dolayısıyla da akademisyenlerin verdiği eğitim ile yasalarımız... Her ne kadar bu on, on beş yıl içinde tabii ki yasalarımızda da çok büyük gelişmeler olduysa da yasalarımız tam olarak, bilimsel olarak ne yapılması gerektiğiyle uyuşmuyor.

İşte, ikinci somut önerim de şimdi sizlerle paylaşacağım yasalarda ne değişiklik yapılmalı konusunda kafa yormanız ve gereken yasal değişikliklerin yapılması. Çünkü, yasalarla bilimsel bilgi uyumadığı zaman bilimsel bilgilerin pratiğe geçişinde sıkıntılar ortaya çıkıyor. Biz pratisyenlere bir şey öneriyoruz ama onlar onu uygulamaya kalktığı zaman yasal engeller çıkıyor karşlarına, dolayısıyla da zorlanıyorlar.

Bir ikinci konu eğitimle ilgili. Meslek gruplarına verilen hizmet içi eğitimler son derece eksik ve organize değil. Polisler bir şey öğreniyor, genellikle Avrupa'dan gelen bilgiler çerçevesinde, gayet güzel. Savcılar bir şey öğreniyor ama biz doktorlar bilmiyoruz onlar ne öğreniyor, onlar bilmiyor doktorların ne bildiğini. Dolayısıyla, organize ve lokal kaynaklı, bizim akademisyenlerimizin de kullanıldığı hizmet içi eğitim programlarının geliştirilmesi son derece önemli. Biz bu eğitimleri zaten öncelikle ikinci, üçüncü basamak sağlıkçılara başlatmıştık ta 1996'lerden beri. Buna birinci basamak sağlık hekimleri de kısmen eklendi ulaşabildiğimiz zaman ve diğer eğitilmesi gereken profesyoneller de eğitildi. Bu eğitimler çerçevesinde üniversiteler, devlet kurumları, sivil toplum kurumları kısmen yer aldılar üniversiteler ağırlıklı olmak üzere ve sonunda 2010'da ÇİM modeline ulaştık. İşte ÇİM modeli gerçekten üniversiteleri, devlet kurumlarını ve sivil toplum kurumlarını bir araya getiren ilk ulusal model oldu ve Anayasa'mıza da girdi. Bu açıdan son derece mutluym. Bu modeli nasıl geliştirmeliyiz ve sadece cinsel istismar değil ama fiziksel istismar, ağır ihmal vesaire gibi diğer alanlara da nasıl cevap vermeli, buna bakmalıyız. Çünkü, ÇİM modeli işte bize şunu sağladı: Hastaneler ile ASPİM'in, polisin, savcının ve de baroların konuşabilmesini, birbirleriyle birlikte çalışarak ürün üretmesini sağladı ve sonunda umuyorum ki mahkemelere de pozitif olarak yansıdı bu iş birliği ve eş güdümlü.

İşte, her il merkezinde şu anda 25 ya da 27 adet ÇİM'imizin olduğunu gördüm. 29'a ulaşmaya çalışıyorduk ilk pilot proje kapsamında. Bu son derece güzel bir şey ama yeterli değil, paylaşacağımız gibi. Çünkü, her il merkezinde ÇİM'lerin eğitim kurumları, halk sağlığı, savcılık, polis, baro, Adli Tıp Kurumu ve ASPİM'i de içine alacak şekilde bir halka oluşturması lazım birlikte çalışabilmek için. Fakat, şu anki ÇİM'lerimiz il merkezlerine hitap ediyor; Ankara ÇİM, İzmir ÇİM, İstanbul ÇİM vesaire. Periferiden gelen, ilçelerden gelen olgular yine oldukları yerde, eski usul, defalarca görüşmelerden geçirilerek vesaire izleniyorlar ve bu çocuklar sistem içinde hâlâ istismar edilmeye devam ediyorlar ama bir İzmir ÇİM İzmir'in 4-5 milyon nüfusunun istismar olgularına cevap verebilir mi? Hayır, veremez. Ondan dolayı, ÇİM sayısının ilk pilot çerçevede 29 olmasına rağmen önümüzdeki süreç içinde, önümüzdeki beş yıl içinde nüfus bazında artırılması gerekli.

Örneğin Iowa'dan bir örnek verecek olursam, Iowa'nın toplam nüfusu 3,5 milyon ve bu 3,5 milyona 6 ÇİM ve 2 çocuk koruma programı yani 8 merkez hizmet ediyor, bütün istismar dâhil ama; cinsel istismar, fiziksel istismar vesaire. Şeye vuracak olursanız 400-500 bin nüfusa bir ÇİM düşüyor Iowa'da. Hadi Türkiye koşullarına biraz daha zorlayalım diyelim bunu. Şu anda Behçet Uz Çocuk Hastanesinde, İzmir'de bir tane ÇİM var. Oysa, İzmir'in nüfusuna göre Karşıyaka'ya bir tane, Ege Üniversitesine bir tane, Tepecik'e, Atatürk Hastanesine, Dokuz Eylül'e bir tane olmak üzere çok sayıda ÇİM kurulması gerekli, Ankara'da keza öyle, İstanbul'da... Aslında bu rakamları vereceğim biraz sonra. Dolayısıyla, sayısal olarak ÇİM'lerimizin artırılması lazım, bir başka somut öneri.

Yasalarımızdaki eksikliklere birazcık bakalım. Çocuk koruma ve ceza yasaları yeterince ayrıntılı değil. Bence çocuk istismarı ve ihmaliyle ilgili en ayrıntılı açıklamaların ve yaptırımların Çocuk Koruma Yasası'nın içinde bulunması lazım. Oysa, Çocuk Koruma Yasası'nın içinde, benim bildiğim kadarıyla -yenilikte değişiklik olduysa lütfen düzeltin beni- fiziksel, cinsel ve duygusal istismar ile ihmali ayrıntılı tanımlamaları yok. Bunların yasalarımıza girmesi gerekli. Çünkü, gerçekten organize, uygun hizmet içi eğitimler yapmaya başladığımız zaman yasadaki tanımlamaları öğretmemiz lazım profesyonellere. Bizim yasamız, fiziksel istismarı şöyle, şöyle, şöyle tanımlıyor. Şu, şu, şu olgular fiziksel istismar tanımına girer, bu olguları bildirin dememiz lazım. İşte yasalarımıza bunu sokarsak bütün profesyonellerin, hangi alandan gelirse gelsin tek bir organize hizmet içi eğitim paketi içinde eğitilmesini sağlarız, herkes aynı dili konuşur o zaman. Savcımız cinsel istismarı başka türlü tanımlıyor bazı ÇİM'lerde, doktor başka türlü tanımlıyor. Doktor bildirim yapmak istiyor "Bu cinsel istismardır." diyor ama savcı diyor ki: "Hayır, dokunma olmadıktan sonra cinsel istismar olamaz." Çünkü, yasamız tanımlamıyor dokunma olmadan cinsel istismar tiplerini. Dolayısıyla, bu son derece önemli. Hem Çocuk Koruma Yasası'nda, Ceza Yasası'nda zaten cinsel istismar tanımlaması bir miktar yapılmış vaziyetteydi, yenilikte geliştirildi mi bilmiyorum ama onda da dokunma olmadan "exhibitionism", "voyeurism" vesaire tarzı cinsel istismar tiplerinin de tanımlanması gerekli.

İstismar tanımlamaları yeterince yapılmadığı için Çocuk Koruma Yasası'nda, korunmaya muhtaç çocuk tanımı da eksik. Çünkü, hangi çocuk korunmaya muhtaçtır? Tamam, yoksul çocuk, sokakta dilenen çocuk, sokakta çalıştırılan çocuk vesaire ama istismar edilen çocuk da korunmaya muhtaç çocuktur. Bu böylece geçiyor. Kimdir istismar edilen çocuk? Hangi çocuklar istismar tanısını alır ki "korunmaya muhtaç çocuk" diyebilelim? Bununla ilgili ayrıntılı açıklamanın olması lazım. Bu da işte çeşitli istismar türlerinin ayrıntılı tanımlamasından geçiyor. Özellikle Çocuk Koruma Yasası'nda "zorunlu bildirim" tanımlaması ve prosedürle ilgili bilgiler ve yaptırımlar eksik bildiğim kadarıyla. Özellikle cinsel istismar konusunda Ceza Kanunu'nda yaptırım getirildi. Bildirmedeğin takdirde şu kadar para cezası, bu kadar hapis cezası vesaire, vesaire. Ama, fiziksel istismar konusunda böyle bir şey bildiğim kadarıyla yok. Duygusal istismar, ihmal vesaire konusunda böyle şeyler yok ve bunlar Çocuk Koruma Yasası'nda bildiğim kadarıyla hiç yok. İşte

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyona : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 5

bundan dolayı da her ne kadar Çocuk Koruma Yasası da "ASPİM'e bildirim zorunludur." veyahut da "Önerilir." diyorsa da pek çok doktor vesaire bu bildirim yapıyor. Çünkü, yaptırımın korkusu yok ne yazık ki. Bizim ülkemizde de yaptırım son derece önemli bazı pratiklerin oturtulması için. Ancak, bizim eğitim çalışmalarımızla ÇİM'lerin olduğu hastanelerde ya da çocuk koruma programlarının olduğu hastanelerde ASPİM'e bildirim pratiğini uygulamaya geçirmiştik. Umuyorum, hâlâ o uygulama devam ediyor.

Çocuk Koruma Yasası'nda profesyoneller için sürekli ve hizmet içi eğitimle ilgili düzenlemeler bildiğim kadarıyla yeterince yok en azından ve olanlar da organize değil diğer kurumlarla ilgili. Tüm hastanelerde çok disiplinli, çocuk istismarı yanıtıyla ilgili düzenlenmiş ekipler yok malum ancak seçilmiş eğitim hastanelerinde var bunlar. Her ne kadar şehir hastanelerinde ÇİM'lere 500 metre kare yer ayrıldığını duyduysam da -bu son derece sevindirici bir haber ileriye yönelik olarak- bu bir eksiklik, bunun yasal düzenlenmesinin yapılması lazım.

Çocuk istismarının bölgesel olarak çok disiplinli yönetimiyle ilgili de bir düzenleme yok ÇİM dışında. Fiziksel istismara uğramış bir olgu, bir yoğun bakım ünitesinde tanı alıyorsa bu bildiriliyor polise, savcılığa. Ondan sonra savcı, polis vesaire ÇİM örneğinde olduğu gibi yoğun bakım ünitesindeki doktorlarla görüşüyor mu, görüşmüyor mu, bu son derece muğlak bir konu. Biraz sonra söyleyeceğim, ÇİM'lerin diğer istismar türlerini de içine alacak şekilde genişletilmesi uzun vadede hedefimiz olmalı mutlaka.

Bir de ÇİM'leri kurduk. ÇİM'ler kurulalı beri benim bildiğim kadarıyla 2 tane değerlendirme toplantısı yapıldı, altı yıl içinde. Oysa, çocuk istismarının yönetimi ve önlenmesi dinamik bir süreçtir. Süreç sürekli değişiyor, Türkiye'nin gündemi değişiyor, değişik istismar türleri ortaya çıkıyor ve de ayrıca bir iş yapıyoruz ÇİM'lerde ama bu yaptığımız iş gerçekten önerilen kalitede yapılıyor mu, yapılıyor mu? Ben Ankara ve İzmir'i biliyorum en yakın olarak. Oralarda olması gerekene en yakın bir şekilde yürütülüyor model. O iki en gelişmiş merkezde bile mükemmel değil henüz işleyiş. Diğer periferi illerde açılan merkezlerin bir parçasının uygun olduğunun ÇİM modelinin ama diğer parçalarının çalışmadığını arkadaşlarımdan duyuyorum ve yapılan iki değerlendirme toplantısında da bunu çok net olarak duyduk. Bence ÇİM'lerle ilgili her yıl ulusal değerlendirme kongresi yapılmalı ve benim de katıldığım o iki değerlendirme toplantısında yapıldığı şekilde her ÇİM bir yıllık süre içindeki verilerini sunmalı, gelişmelerini bildirmeli ve eksikliklerini paylaşmalı. Böylece ulusal bazda, ÇİM'lerde nasıl iyileştirme yapılmalı konusu geliştirilmeli. Bunu yerleştirirsek o zaman işte fiziksel istismar ve ihmal de ÇİM'lerin görev alanına yavaş yavaş çekmek ve ÇİM'lerin bu durumda ne gibi personel ihtiyacı ortaya çıkacak, bunu ulusal düzeyde belirlemek ve sağlamak mümkün olacaktır.

Çocuk Koruma Yasası güncellenmelidir. Avrupa ülkelerinde de çok güzel çocuk koruma yasaları geliştiriliyor takip ettiğim kadarıyla ama Amerikan eyaletlerinde de özellikle benim eyaletimdeki Çocuk Koruma Yasası son derece kapsamlı bir yasa. Bunu sizlerle memnuniyetle paylaşabilirim ve Çocuk Koruma Yasası üzerinde çalışacak olan komite değişik ülkelerin çocuk koruma yasalarını mutlaka incelemeli ve dediğim gibi, tüm istismar, ihmal kategorileri Dünya Sağlık Örgütü Amerikan Pediatri Akademisinin bilimsel tanımlamalarına göre genişletilerek çocuk koruma ve ceza yasalarının içine konulmalı diye düşünüyorum.

Yine, konuştuğumuz gibi "korunmaya muhtaç çocuk" tanımının ayrıntılandırılması, "istismar" tanımını ayrıntılandırdıktan sonra, zorunlu bildirim ayrıntılandırılması, prosedür ve yaptırım bilgilerinin geliştirilmesi, periyodik meslek içi eğitim prosedürlerinin tüm meslek gruplarını içine alacak şekilde, yasalarda bir şekilde belirlenmesi ve tüm hastanelerde ve toplum içinde ÇİM'in "partner"ı olan bütün kurumların her tür istismar ve ihmal olgusunda birlikte çalışmasının sağlanması... ÇİM'lerin cinsel istismara odaklanmasını başlangıçta biz önermiştik ve doğru yaklaşım da oydu. Çünkü, modelin önce bir oturtulması gerekliydi ama model iyi kötü oturtulduktan sonra artık fiziksel istismar, ağır ihmal vesairenin de aynı model çerçevesinde değerlendirilmesi son derece önemli.

Bir başka şey: ÇİM'ler hiçbir şekilde, hiçbir yerde duyurulmuyor halka, medyaya vesaire. Başlangıçta bu son derece akıllıca bir davranıştı çünkü bu olguların değerlendirilmesinde gizlilik son derece önemliydi ve de modelin nasıl çalışacağı, başarıya ulaşım ulaşamayacağı da belli değildi. Ama artık model başarıya ulaştı. Türkiye'de savcı, polis, sosyal hizmetler ve hastaneler ÇİM modelini uygulamış olan hastaneler asla ve katabilecek kadar geriye gidip eskisi gibi çalışmayı kabul edemezler çünkü modelin başarısını gayet güzel gördüler. Ve hiçbir yerde de ÇİM'ler tabelalara asılıp da "Burada cinsel istismar incelenmektedir." denmiyor elbette ki, denmemesi de gerekli zaten. Ama böyle bir modelin Türkiye'de yürürlüğe girdiğini kendi ülkemizde duyurmalıyız. Çünkü ÇİM modeli kullanılacak bir şey değil. Cinsel istismar bütün ülkelerde var. Türkiye bunda yalnız değil. Cinsel istismarın varlığını kabul etmek bir utanç değildir. Öncelikle Medisimizin, yasa koyucularımızın ve pratisyenlerimizin bunu kabullenmesi gerekli ve ÇİM gibi güzel bir model Avrupa'nın bütün ülkelerinden daha önce kurmuş olmaktan dolayı ülkemiz gurur duymalıdır. Ben şu anda bir Avrupa projesinde bilimsel konsültan olarak çalışıyorum, Avrupa ülkelerinde ÇİM modelini yaygınlaştırmak üzerine çalışıyoruz.

Bakın, Avrupa daha yeni başladı bu konuda çalışmaya. Biz altı yıl önce bu modeli kurduk ülkemizde. Bunun gururuyla bu merkezin halkımıza tanıtılması gerekli, pratisyenlere tanıtılması gerekli ve yasa koyucularımızın bundan gurur duyması gerekli. Ancak böylece sayısal ve niteliksel olarak ÇİM modelini geliştirmeye başlayabiliriz, ÇİM etkinliklerini değerlendirme prosedüründen bahsettim. Her yıl bir kongre oluşmalı, hatta bu bakanlıklar arası üst kurul tercihen ÇİM müfettiş grubu oluşturulmalı. Betül Hanım bu konuda ülkenin en gelişmiş uzmanı, Amerika'da da geldi, sistemi yerinde gördü. Onun dışında Özlem Hanım İzmir'den keza öyle, birkaç başka eğitilmiş eleman da bu işin içine çekilerek her ÇİM'in yerinde düzenli olarak arkadaşlarla birlikte çalışarak denetlenmesi ve akran değerlendirilmesi yapması da düzenlemelere girmesi gereken bir şey diye düşünüyorum. Tüm istismar kategorilerinin de ÇİM'in alanına girmesi gerektiğini düşünüyorum.

Şimdi, sayısal olarak Iowa'dan sayılar verdim size. Hadi Türkiye'de biz minimali değil de maksimuma doğru yönelim diyelim, yarım milyon ile 1 milyon nüfusa bir ÇİM düşünecek olursak Ankara en az 5 tane ÇİM isteyecektir değil mi, 7-8 daha ideal olacaktır. İstanbul nüfusuna ve de seyahat zamanlamalarına bakılırsa 15-20 tane ÇİM isteyecektir, İzmir 5-6 tane ÇİM isteyecektir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 6

Tabii, bunun hemen yapılması mümkün değil çünkü insan kaynakları yatırımı da gerekecek. Duyduğum kadarıyla çocuk psikiyatristimiz yok her ÇİM'e bir tane verecek kadar bile ama bu modelin ne kadar mükemmel işleyebilecek bir model olduğunu toplumsal düzeyde belki de bir kampanyayla yaydığımız takdirde profesyonellerde de ÇİM modelinde çalışma arzusu oluşturulacaktır çünkü çocuk psikiyatristimiz yok değil bizim ülkemizde ama çocuk psikiyatristlerinde istek yok büyük olasılıkla ÇİM'lerde çalışmak üzere. Böylece bütün ülkede her çocuk istismarı olgusunun maksimum bir iki saatlik seyahatle bir ÇİM merkezine ulaşması mutlaka sağlanmalıdır diye düşünüyorum.

Tabii istihdam konusu son derece önemli, eğitilmiş personel. Bir kere bütün ÇİM'lerde bir hekim var mı, yok mu ondan emin değilim. Özlem Hanım'dan duyduğuma göre en yetişmiş pediatrist Özlem Hanım şu anda ama diğer merkezlere de mutlaka ya bir pediatrist ya da bir aile hekimi gerekli. Adli görüşmeciler çok güzel geliştirildi, aile danışmanları var, psikologlar, hemşireler var ama çocuk psikiyatristi ve klinik psikologların da bu merkezlerde istihdam edilmesi önemli. Altı çizili olan şu birimler zaten temsil ediliyorlar ama her ÇİM'de bunlar gerçekten bizatihi mevcut olarak temsil ediliyorlar mı, edilmiyorlar mı, ondan emin değilim, onun da bakılması gerekli.

ÇİM modelini niteliksel olarak geliştirmek için her ÇİM'in aylık olgu sunumları ile kendi personeli arasında kalite kontrol toplantıları yapması gerekli. İzmir'deki ziyaretim sırasında iki gün toplantı yaptım İzmir ÇİM personeliyle. Olağanüstü yararlandıklarını ve bu tür eğitimlerin son derece önemli olduğunu söylediler bana. Örneğin, şu ÇİM teftiş heyeti olarak kurulması gereken ekip ziyaret ettiği zaman sadece teftiş değil hatta teftiştten ziyade akran değerlendirmesi ve eğitim tekrarlanması gibi olgu sunumlarıyla çalışarak bu ihtiyacı pekâlâ geliştirebilir.

Ayrıca, İnternet üzerinden bir toplantı mekanizması geliştirilerek ÇİM'ler arası aylık olgu sunumu toplantıları yapılabilir pekâlâ. O zaman o teftiş heyeti illa da gitmek zorunda kalmaz her ÇİM'e, Ankara'daki bir merkezden Betül Hanım bunu çok güzel organize edebilir eminim. Hatta bunlara zaman zaman ben de memnuniyetle katılabilirim.

Türkiye'deki üniversite çocuk koruma programlarıyla iş birliğinin geliştirilmesi de kalite kontrolü araştırma ve program değerlendirme gibi çalışmaların son derece geliştirir. Üniversiteler mesela master derecesi veriyorlar çocuk istismarı alanında. Bu master öğrencilerinin ÇİM'leri ziyaret ederek onların parçası olarak çalışması da sağlanıp araştırma projeleri de yapılabilir. Şu anda ÇİM'lerimizde belki başka hiçbir ülkede olmayacak kadar çok fazla veri birikmiş durumda ama ne yazık ki bunlar araştırmalara dönüyor henüz. Ben ve Betül Hanım büyük bir memnuniyetle bu veriler üzerinde çalışmayı arzu ederiz ve bunların hem ülke içinde yayınlanması hem de ülke dışında yayınlanması son derece önemli. Yine tekrarlıyorum, böyle bir şeyi yayınlamak utanç kaynağı değildir, bu gurur kaynağıdır çünkü biz yayın yaptığımız zaman bu olgularla "Bu olgulara ne kadar güzel bir değerlendirme sistemi getirdik, Amerika'da uygulandığı tarzda bir kaliteli hizmet vererek bu olguları değerlendiriyoruz ve bu olgulara yardım ediyoruz." diyerek bildirimini yapacağız. Amerika'da her yıl 1 milyon çocuk istismar tanısıyla tanımlanıyor ve bütün bu bilgiler uluslararası düzeyde herkesin görmesine, bilmesine açık. Ama sistemleriyle gurur duyuyorlar. İşte, biz de artık sistemimizle gurur duyacak hâle yaklaşıyoruz yavaş yavaş.

İl çocuk istismarı koordinasyon kurulları kurulmuştu bir dönemde, çok sevinmiştim ve İzmir ÇİM'in kurulması sırasında da İzmir koordinasyon kuruluyla da çok yakından birlikte çalışmıştım ama bu kurulların ÇİM kuruluşu sırasında bazı illerde tamamen atıl vaziyette olduğunu, kâğıt üzerinde kaldığını öğrenmiştik o dönemlerde. Şu sıralarda da İzmir il koordinasyon kurulu bile toplanıyor mu, toplanmıyor mu bilmiyorum, bu kurulların canlandırılması ve bir şekilde düzenlemeler yapılarak gerçekten hayatiyet kazanması sağlanmalı ama bu kurul personeline de eğitim verilmesi gerekli çünkü aslında ideali bu koordinasyon kurulları canlandırılır ve iyi eğitilirse ÇİM'lerle de organik bağ oluşturulursa bu üst koordinasyon kurumları "board of executive directors" gibi mütevelli heyeti hâline gelebilir ÇİM'ler için. Belki birtakım bağışlar toplanabilir, ekstra personel işe alınabilir vesaire vesaire. Bu koordinasyon kurullarının mutlaka canlandırılması ve bakanlıklar arası üst kurul ile de organik bir bağ içinde çalışması sağlanmalıdır.

Umarım fark ediyorsunuzdur, şu sunumu aslında kafamdaki Türkiye'deki çocuk istismarı ulusal modelinin yasal düzenlemeleri nasıl olmalıyı anlatmaya çalışarak paylaşıyorum sizlerle. Dolayısıyla da söylemek istediğim şeylerden biri de böylesi çok kapsamlı yasal düzenlemeler yapılmaya kalkışıldığında büyük bir memnuniyetle sizin üreteceğiniz... Yani hazırlayacağınız tüm yasalarda eğer arzu ederseniz ben inceleyerek görüşlerimi sizlerle paylaşmayı isterim.

Şimdi, ÇİM'lerde adli görüşme eğitim sertifikası geliştirdik ve bu sertifikayla artık bir adli görüşmeci ordumuz var ülkemizde aynen Amerika'da olduğu gibi. Avrupa'nın bir sürü ülkesinde bu yok, hatta gelişmiş ülkelerinde bu yok. Ama hekimlerimiz için bir eğitim sertifika programı geliştirmedik. Şimdi, artık bunun zamanıdır. Geliştirmedik, nasıl bir çözüm bulduk? Penetrasyon olduğu bildirilen cinsel istismar olgularında Adli Tıp Kurumuyla anlaşmaya gidildi, Adli Tıp Kurumunun uzmanı çağırılıyor ÇİM merkezine ve de cinsel muayeneyi adli tıp uzmanı yapıyor. Pediatrist ya da başka bir hekim varsa herhangi bir gün ne zaman sıkıştırabilirlerse bir fiziksel muayene yapıyorlar ama pediatristler penetrasyon olmayan olgularda özellikle çocuğun anlattığı cinsel istismar olaylarıyla ilgili herhangi bir adli bilgi bildirmiyorlar. Yasamızda da "Dokunmanın olmadığı olgularda cinsel istismar tanısı konulamaz." denildiği için bu olgular mahkemelerden geri dönüyormuş, İzmir'de bunu öğrendim, sayın savcımızdan hem de. Dolayısıyla da İzmir'de bir program yaptık Özlem Hanım'la ve Özlem Hanım artık penetrasyon olsun olmasın bütün olgularda fiziki muayeneyi yapıp özellikle penetrasyon olmayan olgularda hangi bilimsel koşullara dayanarak cinsel istismar...

Benim önerim her olguda fiziksel muayene raporları dosyanın parçası hâline gelmeli adli dosyanın, savcılığa giden dosyanın. Adli tıp muayenesi penetrasyon olan olgularda adli tıp kurumu uzmanı tarafından yazılıyor ama penetrasyon olmayan olgularda adli yorumu içeren pediatrist ya da aile hekimi raporunun olması lazım ve diğer istismar olgularda da hastaneye gelen ÇİM hekimi ve sosyal

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 7

hizmet uzmanı tarafından konsültasyon bazında değerlendirilmeli. Ama tabii bunların olabilmesi için ÇİM'e tam zamanlı ayrılmış olan hekimlerin olması lazım. Özlem Hanım büyük bir şevkle çalışıyor ama Özlem Hanım'ın yirmi dört saati ya da tam gün çalışma zamanı ÇİM'e ayrılmış vaziyette değil. Özlem Hanım mesela ÇİM'in tıbbi direktörü ve süpervizörü olabilir ama özlem Hanım'ın altına bir aile hekimi alınarak örneğin o aile hekimi geliştirilecek olan hekim eğitim sertifika programından geçirilerek adli hekim hâline getirilebilir pekâlâ. Bu eğitim sertifika programı çerçevesinde de gerek Betül Hanım'la gerek sizlerle birlikte memnuniyetle çalışabilirim.

Bir de toplum merkezlerimiz var ASPİM'in bünyesinde olan. Bildirim ve adli değerlendirme sonrası ÇİM, ASPİM, hastaneler ve toplum merkezleri iş birliği ile ailelere sosyal rehabilitasyon verebilmek için de çalışmalıdırlar. Benim ta başında korkularımdan bir tanesi şuydu: Amerika'da çünkü bu oldu bazı merkezlerde. Bazı ÇİM'ler çok kolay olarak savcılık ve polisin adli değerlendirme merkezleri hâline gelebilir ki bazı merkezlerin geldiğini de biliyorum. Oysa ÇİM'ler esas olarak tıbbi ve sosyal rehabilitasyon merkezleri olarak algılanmalıdır. Savcılık, polis elbette ki ÇİM'den üst düzeyde yararlanacak, bunun için geliştirdik Adli Görüşme Programı'nı ama ÇİM'ler savcılığın uzantısı olarak görülmemelidir, tam tersine onun için zaten Sağlık Bakanlığının hastaneleri içinde kuruldu ÇİM'ler. Buralar sağlık ve sosyal rehabilitasyon merkezleri olarak anlaşılmalı ama savcılığa ve polise de maksimum kalitede hizmet elbette verilmeli. Ondan dolayı da her ÇİM ve ÇİM'in bağlı bulunduğu hastanede çocuk psikiyatristi, erişkin psikiyatristi ve klinik psikolog gibi ruh sağlığı elamanlarının mutlaka bulunması gerekli ve bu olgularla, istismar olgularıyla istismar etmeyen aile bireylerine ruh sağlığı değerlendirmesi yapılmalı ve tedavi olanakları mutlaka sunulmalıdır.

Bir dönem istismarı yapan kişinin de ÇİM'ler aracılığıyla tedavi edilmesi konuşuluyordu. Aman aman derim buna, lütfen sakın ola istismarcıyı ÇİM modelinin içine sokmayalım. Bu, en temel kaidedir. İstismar edilen çocuğun kendisini güvenlikte hissedebilmesi için istismarcının tamamen ayrı tutulması, başka kurumlar tarafından istismarcıya hizmet verilmesi son derece önemli bir kural.

Bir ikincisi, tüm ÇİM'lerimiz veri topluyorlardı, umarım hâlâ topluyorlardır ama işte, bu üst koordinasyon kurulu, belki il koordinasyon kurulları ve de teftiş heyeti birlikte çalışarak ÇİM'ler arası birbiriyle iletişim kurabilen bir ulusal veri tabanı geliştirmelidir. Böylece özellikle ÇİM teftiş kurulu diyebileceğimiz bilimsel teftiş kurulu görevi de üstlenebilecek olan o kurul ulusal veri tabanına girerek gereken araştırma projelerini yapabilmeli, gereken kalite değerlendirme projelerini yürürlüğe sokabilmelidir. Bu sayede de ÇİM'ler birbiriyle karşılaştırılarak hangi ÇİM'de ne iyi gidiyor, ne kötü gidiyor, bunu görüp iyileştirme projeleri ve kalite kontrol çalışmaları yapabiliriz. Daha önce de dediğim gibi hepimizin bildiği üzere ÇİM'ler şu anda akut cinsel saldırı –son yetmiş iki saat içinde çocuğa bir şey yapılmış ya da kronik ya da akut olmayan cinsel istismar olgularını görüyorlar ama bu fiziksel cinsel istismara, suça şahit olan çocuklar, cezai düzeyde ihmale uğramış olan çocuklar eski tas, eski hamam usulü hâlâ bir sürü değerlendirmeden geçerek ya da hiçbir değerlendirmeden geçmeyerek giriyorlar, çıkıyorlar kurumlarımızın içine. Bu çocuklara da yavaş yavaş artık sahip çıkma planını yapmamız gerekir ve çocuk izlem merkezi bu yanıt bence.

Son olarak özetleyecek olursam, yasalarımız, tüzüklerimiz, bildirelerimiz, vesaire yeniden düzenlenmeli, geliştirilmeli. Meslek içi koordine eğitim, hizmet içi eğitim geliştirilmeli. Çok kurumlu, çok disiplinli, eş güdümlü olgu değerlendirmesi tüm istismar olgularında yapılmalı ve sürekli kalite kontrol ve değerlendirme sisteminin getirilmesi gerekli ülkemize ÇİM modeli üzerinden diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim dikkatiniz için.

BAŞKAN – Çok teşekkürler hocam.

Şimdi arzu eden vekillerimiz size soru soracaklar. Zamanı daha iyi değerlendirebilmek adına soruları toplu alırsız, akabinde hepsini beraber cevaplandırmanızı isteriz.

Anladığım kadarıyla sunumunuz çok iyiydi. Ayrıca yazılı da sunumları gönderdiğiniz için şu an soru sormak isteyen bir vekilimiz yok galiba, değil mi?

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Bu da örtüştü yani.

BAŞKAN – Buyurun Deniz Hanım.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Aslında soru değil. Ben değerli Hocamıza çok teşekkür ediyorum verdiği bilgiler için, çok faydalıydı.

Bize Iowa Çocuk Koruma Kanunu vererek paylaşabileceğini ifade etmişti. Bunu en kısa zamanda almamız mümkün müdür? Biz de incelemek iyi olur diye düşünüyorum.

IOWA ÜNİVERSİTESİ PEDIATRİ ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. RESMİYE ORAL – Bugün derhâl Betül Hanım'a gönderebilirim, Betül Hanım da sizlerle paylaşır.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz Hocam sunumlarınız için. Bundan sonra da yazılı çalışmalarınızı bize gönderirseniz Komisyon raporu içerisinde değerlendirmeye alacağız. Betül Hanım'la zaten sürekli irtibat hâlindeyiz. Bundan sonra da görüşebilmek dileğiyle diyorum. Sizi daha fazla tutmayalım.

Çok teşekkürler.

IOWA ÜNİVERSİTESİ PEDIATRİ ANABİLİM DALI ÖĞRETİM ÜYESİ PROF. DR. RESMİYE ORAL – Memnuniyetle, her zaman. Kontak bilgilerim Betül Hanım'da da var, Ali Bey'le de paylaşmıştım, istediğiniz zaman benimle temasa geçebilirsiniz.

BAŞKAN – Çok memnun oluruz Hocam.

İyi günler diliyorum, iyi çalışmalar, sağ olun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, usulle ilgili bir şey söylemek istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 8

BAŞKAN – Lütfen buyurun.

MEHMET BEKAROĞLU (İstanbul) – Değerli arkadaşlar, aslında biraz evvel yapılan sunumun ben tamamını dinlemedim fakat daha evvel yapılan sunumlarla örtüşen, bir değil, birkaç kişiden dinlediğimiz sözleri tekrar dinledik. Evet, vaktimiz varsa dinleyelim, çok dinlemenin bir zararı olmaz ama bu Komisyonun başladığı günden bugüne ben sürekli usul tartışması, usulden söz alarak bunları söylüyorum. Yani bu teorik bilgilerle çok fazla zaman kaybetmemize gerek yok. Bir kere alana çıktık Karaman'da, bütün bu teorik bilgilerden çok daha fazla bilgi edinmiş olduk. Dolayısıyla, ben ısrarla söylememize rağmen niçin Komisyon Başkanlık Divanı, yöneticileri böyle bir yol izlerler hâlâ ve niçin hâlâ biz bu tekrar tekrar teorik bilgileri dinlemekle zaman geçiriyoruz, anlamış değilim. Bir siyasi sorumlu karşımıza çıkmadı bu ülkede. İşte, bütün Türkiye'nin ayağa kalktığı olaylar oldu, olmaya devam ediyor. Bu ülkede bir Hükümet var, yöneticiler var, Bakanlıklar var, onların atamış olduğu illerde görevliler var. Çocuk istismarları var yani gerçekten insanların fevran ettiği olaylar var ama bir tane siyasi henüz bizim karşımıza çıkmadı, bir tane laf söylemedik, kimdir bunların sorumlusu diye sormadık, siyasi irade ne diyor diye sormadık ama hâlâ biz Iowa Üniversitesinden... Bunlar değersizdir, anlamsızdır şeklinde söyleyemiyorum ama tekrar tekrar dinledik, on defa dinledik. Kim çağırıyor buraya, niçin çağırıyorsunuz, hangi ölçüyle bizim saatlerimizi alıyorsunuz, burada kriter nedir, bilemiyorum. Lütfen bize bir daha bunları dinletmeyin. Zaman da kalmadı, eğer daha pratik dinleyeceksek, siyasi sorumlular çıkacaksa, yine alana bir yere gideceksek gidelim. Yeter, bunları dinledik. Zaten bu bilgiler her yerde var. Bilgi sunmak isteyenler de lütfen teorik olarak bilgi sunsunlar yani bize ders vermesinler, bu dersleri defalarca aldık.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler Mehmet Bey.

Buyurun Burcu Hanım.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Şimdi, Sayın Başkan, biliyorsunuz, geçtiğimiz günlerde İzmir Menemen 8. Ağır Ceza Mahkemesinde bir istismar davası görüldü ve bir emekli müdür bu davadan dolayı tutuklandı yıllarca oradaki ilkokul öğrencisi olan çocuklara cinsel istismarda bulunduğu iddiasıyla ve bir öğretmen tarafından bu olay açığa çıkartıldı. Ben bu öğretmenin de mutlaka bizim Komisyonumuzda dinlenmesi gerektiğini düşünüyorum çünkü okulda yaşanan ve yıllarca o köyde çocukların etkilendiği bir olay. Saadet Öğretmendi, soyadını şu an hatırlayamıyorum ama mutlaka Komisyon açısından... Biraz önce Hocam da "pratik alan" dediği için bu da alan bakımından bize ışık tutacaktır çünkü teorik olarak bugüne kadar birçok değerli hocamızdan bilgi aldık ve alıyoruz ama pratikte iş bazen değişebiliyor. Teoride bizim gördüğümüz, olması gerekenler ama bir de olanlar var, hayatın gerçekleri ve ne yazık ki bu istismar vakaları devam ediyor. Geçen gün İnternet üzerinde bir istismar vakası bana gönderildi, hatta Komisyonun WhatsApp grubuna da bunu mesaj olarak attım. Onun için biz hani görüşürsek yani yaşanan bu vakalarda çocuklarla ya da ailelerle değil ama bu konuda öğretmenin kimliği de artık deşifre olduğu için bu öğretmenle de en azından Komisyon olarak konuşursak, onun tecrübelerini, yaşadıklarını, deneyimlerini olayla ilgili olarak öğrenebilirsek bence yararlı olacaktır diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Burcu Hanım.

Buyurun Deniz Hanım.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Aslında çocuk istismarları da yaşadığımız sorunlarla ilgili benim sürekli dile getirdiğim, Genel Kurulda da dile getirdiğim, defalarca Komisyonunda da dile getirdiğim bir olay yaşadık Aydın'da. İki vakada istismar olaylarını ortaya çıkaran öğretmenler İl Millî Eğitim Müdürü tarafından sürgünle cezalandırıldı. Ben bunu defalarca dile getirdim, Millî Eğitim Bakanına da verdim. Ama neden hâlâ bir şey yapılmıyor, neden müdahale edilmiyor? Komisyon Başkanının, Komisyon olarak bizim bunu takip etme hakkımız var. Neden bu öğretmenlere yardım edilmiyor, hâlâ cezalılar? İl Millî Eğitim Müdürünün bu politikası neden sorgulanmıyor, merak ediyorum. Bu konuda bir şeyler yapılmasını rica ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Aslında bu konuda özellikle öğretim görevlilerin dinlenmesi noktasındaki ifadelerimiz biraz konunun hassasiyetinden kaynaklanıyor. Her an, her dakika televizyonlardan ya da yayın organlarından çocuk istismarına ilişkin vakalar duyuyoruz. Dolayısıyla, öncelikle vicdani olarak buna bir an önce son verilmesi gerektiği kanaatiyle daha hızlı hareket etmek gerektiğini düşünüyorum. Bu çok kabul edilebilir durum ancak ilk başta çocuk komisyonu oluşturulduğunda, literatür taraması yaptığımızda ilk başta Türkiye'deki, hatta Amerika'daki en önemli uzmanlardan bir tanesi olarak Resmîye Hanım karşımıza çıktı. Yani bunu ifade etmezsem onun bilgisine karşı en azından kendi adıma haksızlık etmiş olduğumu düşünürüm. Sadece yurt dışında olduğu için dinleyememiştik. Şimdi, Resmîye Hanım'ın sunumu özellikle çocuk izlem merkezlerinin daha iyi olabilmesi ve Komisyon raporu neticesinde daha iyi bir sonuç alabilmemiz açısından çok önemliydi. Bu noktada eğer onu dinlemeseydik bir eksiklik olacaktı ama özellikle Aydın ve İzmir noktasındaki düşüncelerinizde haklısınız. Sonuçta güncel vakalar var. Buna ilişkin zaten öğretmenle ilgili röportaj var, Ayşe Arman'ın röportajı vardı. Arzu ederseniz divan olarak değerlendirelim, Başkan geldiği zaman bunu görüşelim. Öğretmenin dinlenmesi ya da ilgililerin dinlenip o okulda bu olaylar ortaya çıktıktan sonra neler yapıldığı noktasında bilgi alınması olabilir. Aynı durum Aydın için de geçerli olabilir. Bu, bizim hem de olay olduktan sonra neler yapıldığına ilişkin idari makamların da denetimi açısından da faydalı olacaktır. Arzu ederseniz bunu divan olarak değerlendirelim.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Galiba köy ilçeye bağlı bir köy. İlçe Millî Eğitim Müdürü, İlçe Kaymakamı, oradaki yetkililer ve öğretmen, hepsi dinlenilebilir. Yani güncelliği var, önemli bir olay, bir okulda yıllarca devam eden bir taciz. Onun için yani evet, Ayşe Arman'ın röportajı güzel ama biz sadece onunla yetinmemeliyiz, bu konuyu geniş çaplı olarak bütün yetkililerden, öğretmenden mutlaka bence bizim Komisyonumuz açısından dinlenilmesi gereken bir konu.

BAŞKAN – Divan olarak bunu değerlendirelim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyona : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 9

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Ben bir ilave yapmak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Deniz Hanım.

DENİZ DEPBOYLU (Aydın) – Aydın’da meydana gelen olayda, 1 Kasım’da meydana gelen olayda 1 Kasım’dan dava sonuçlanana kadar okula rehber öğretmen atanmadı, çocuklara psikolojik destek çok geç verildi yani davanın sonuçlanmasına yakın ve çocuklar merkeze götürülerek yani Nazilli’nin bir köyünden Aydın’a taşınarak bir çalışma başladı, çok yetersiz bir çalışma başladı Ben davayı izledim, oradaydım. Hâkimin aile ve sosyal politikalar il müdürlüğüne talebi olmasına rağmen hâlâ psikososyal destek köye hiçbir şekilde verilmedi. Çocuklar son aylarını devamsız geçirdi. Millî eğitim müdürlüğü bu devamsızlıkları sorgulamadı, hiçbir destek vermedi. Bunların da kayıt altına alınmasını istiyorum lütfen.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Deniz Hanım.

Bundan sonra Çocuk İstismarını Önleme Komisyonu olarak alacağımız önlemlerde bu tarz vakalar ortaya çıktıktan sonra, hem istismara uğrayan çocuk hakkında neler yapılması gerektiği hem de istismara uğrayan çocukla beraber olanların bulunduğu ortamda -bu köy olabilir ya da okul olabilir- diğerleriyle ilgili yapılması gerekenler noktasında bir istişari kurallar silsilesi oluşturabiliriz kanaatindeyim.

Şimdi, müsaadenizle, Yargıtay 14. Ceza Dairesi Başkanı Mustafa Demirdağ buradalar, kendisini görüşlerini almak üzere kürsüye davet ediyorum.

Başta geçebilirsiniz, daha rahat ifade edersiniz görüşlerinizi. Ayrıca, sunumu mümkün mertebe somut vakalar bazında gerçekleştirebilirsek ve yirmi dakika içerisinde toparlamaya çalışsak çok memnun olacağız.

Yargıtay bütün dosyaların bulunduğu yer olduğu için her birimizden çok daha tecrübelisiniz. Bu noktada, özellikle bu tarz vakaları seçeceğinize dair ümidimiz tam.

Teşekkür ediyoruz.

Buyurun lütfen.

2.- *Yargıtay 14.Ceza Dairesi Başkanı Mustafa Demirdağ’ın, her yönüyle çocuk istismarı konusunda yargı süreci hakkında sunumu*

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HAKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Sayın Başkanım, Komisyonun saygıdeğer üyeleri, değerli katılımcılar; öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Hepinize kolaylıklar diliyorum çünkü bu çocuk istismarı konusu her bakımdan çok önemli bir konu. Bu konuyu şahsen ben de çok önemsiyorum. Çünkü çocuklar gelecek, hepimizin geleceği, ülkenin geleceği. Çocuk istismarı sadece istismar edilen çocuğun etkilenmesiyle kalan bir mesele de değil. Bu dalga dalga da o olaydan sonra, önce aileyi, sonra çevreyi, ondan sonra bütün ülkeyi etkiliyor. O bakımdan çok önemli.

Ancak bu, çocuk istismarı konusu çok geniş bir konu. Ben sadece çocuğun cinsel istismarı konusuyla ilgili -zaten dairemiz bu konuya da bakıyor- bu konuda açıklamalarda bulunacağım ve açıklamalarda bulunurken de doktrinden uzak duracağım. Çünkü daha önce burada değerli hocalarımızın gelip sunumlarında bulunduğunu biliyorum. Ben mümkün olduğunca uygulamadan ve pratikten açıklamalarla konuyu açıklamaya çalışacağım.

Yargıtayda cinsel dokunulmazlığa karşı suçlarla ilgili davalara 14. Ceza Dairesi bakıyor. Daha önce 5. Ceza Dairesi baktıydı. 2011 yılından beri de 11. Ceza Dairesi bu suçlara baktıdır.

Az önce de belirttiğim gibi, bu, cinsel istismar sadece mağdur çocuğu değil, ailesini ve toplumu da derinden etkilemektedir. Cinsel suçlarla ilgili kararlar kamuoyunun ve medyanın da çok ilgisini çekmektedir. Onun için, zaman zaman bizim dairemiz de hedef tahtasına oturtulmaktadır.

Ben eski olaylarla ilgili bazı şeyler de getirmiştim fakat toplantıdan önce Başkanımızla konuştum, “Onlara pek değinmeyin.” dedi. Bir meşhur N.Ç. davası var, onunla ilgili bir makaleyi Başkanımıza verdim, ben daha detayına da gitmeyeceğim. O davadan sonra bir bilim adamı dosyayı inceleyerek bir makale yazdı, Sayın Başkanımızda da o makale var. Bu olaya değinmek istemiyorum ama böyle..

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Niye değinmiyorsunuz? Çok önemli bir olay o. Sadece bir bilim adamı veya kadını makale yazmadı, epeyce kişi yazdı.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HAKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi, efendim, tabii, çok büyük bir çalkantı oldu ülkede de bir kişi dosyayı inceleyerek bir makale yazdı, diğerlerinin dosyadan haberi yok maalesef.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Avukatlar da mı görmedi dosyayı?

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HAKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Zaten avukatlar medyayı yönlendirdiler.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Çok güzel başladık.

Saygılar sunarım!

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HAKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Bu, cinsel suçlarla ilgili davalar Yargıtayın da en zor davalarından. Çünkü cinsel suçlar 2 kişi arasında geçmekte ve dört duvar arasında geçmekte. Bu bakımdan delillerin toplanması ve değerlendirilmesi de büyük önem taşıyor.

Az önce Amerika’dan katılımda bulunan hocamız ÇİM’lerden bahsetti. Bu merkezlerin çalışması da bu bakımdan çok büyük önem taşımakta. Ancak bu merkezler fonksiyonunu yeteri kadar yerine getirebiliyor mu, bunu da incelemek gerekir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 10

Şimdi, öncelikle -içimizde çok sayıda hukukçu da var, biliyorum ama- cinsel suçlara şöyle, genel bir bakışta bulunursak faydalı olur diye düşünüyorum. Şimdi, cinsel suçlarda, başta, cinsel bir davranış olacak. Şimdi, bu davranışta eğer temas varsa bu, ceza hukukunda "cinsel saldırı" olarak nitelendiriliyor, eğer temas yoksa "cinsel taciz" olarak nitelendiriliyor. Bu, temas kriteri bazen kafaları da karıştırıyor. Çünkü 103'üncü maddeyle ilgili, 103/(1)'le ilgili değerlendirmeler yaparken, şimdi, "Temas olsa da olmasa da çocuğun cinsel istismarı oluşur." görüşleri de vardı. Fakat 6545 sayılı yapılan değişiklikle bu artık, açıklığa da kavuştu. Çocuğa karşı da cinsel taciz mümkün hâle getirildi. Daha önceki eksiklik: Bu eylemin çocuğa ve büyüklere karşı yapılması arasında bir farklılık yoktu.

JÜLİDE SARİEROĞLU (Ankara) – Dediğiniz şeyi anlayamadım.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HAKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi, daha önce cinsel taciz suçu büyüklere karşı da işlense çocuklara karşı da işlense, eğer temas olmadan bir cinsel yönelim, davranış varsa bu "cinsel taciz" olarak nitelendiriliyordu. Fakat bu çocuğa ya da büyüklere karşı yapıldığında farklı bir ceza uygulaması yoktu. 6545 sayılı Yasa'yla çocuklar için farklı bir düzenleme getirildi, ceza artırıldı. Bunu söylemek istedim.

Cinsel dokunulmazlığa karşı Türk Ceza Kanunu'nun 102'nci maddesinde düzenlenen "cinsel saldırı", 103'üncü maddede düzenlenen "çocukların cinsel istismarı", 104'üncü maddesinde düzenlenen "reşit olmayanla cinsel ilişki", 105'inci maddesinde düzenlenen "cinsel taciz" suçlarıdır.

Şimdi, burada, 102'nci maddeyle ilgili suçlar büyüklere karşı, reşit olanlara karşı işlendiği için, bu bizim çok konumuz içerisinde değildir. Bizim konumuz içerisinde olan 103'üncü maddenin (1) ve (2)'nci fıkralarıyla ilgili suçlardır. Bunlar çocuklara karşı işlenen suçlar.

Yalnız, burada, bir de, Türk Ceza Kanunu'muzda 104'üncü madde de vardır. Bu da öz olarak çocuğa karşı işlenen bir suçtur fakat çocukların cinsel davranışlarında 15 yaşından sonra çocuk iradesi kabul edildiği için bu ayrı olarak düzenlenmiştir. Eğer çocuk irade ile bir cinsel ilişkide bulunur, herhangi bir şikâyetle bulunmaz ise, bu suç teşkil etmemektedir. 15 yaşını dolduran çocuk, şikâyet süresi içerisinde şikâyetçi olduğu takdirde bu suç teşkil etmektedir. Bunun ilginçliği ve diğer suçlardan ayrılması şu bakımdan önemlidir: Çünkü suçlar genel olarak işlendiği ana göre değerlendirilir. Bu suç, işlendiği anda suç değildir eğer rıza varsa. Ama şikâyet olduğu takdirde de suça dönüşmüştür. Eğer rıza olmadan bir davranış yapılmışsa, o zaman 103/(2)'deki çocuğa karşı cinsel saldırıyı yani çocuğun nitelikli cinsel istismarı suçunu oluşturmaktadır. Temas, vücuda organ veya sair cisim sokulması şeklindeyse, nitelikli cinsel istismar, bunlar dışında bir cinsel eylem söz konusu ise de niteliksiz cinsel istismar olarak bir vasıflandırma yapılmaktadır.

Bu suçların nitelenmesi açısından herhangi bir soru varsa hemen cevaplandırabilirim.

BAŞKAN – İsterseniz önce sunumunuzu bitirin, akabinde soruları alalım Mustafa Bey. Böylelikle zamanı daha iyi değerlendirmiş oluruz.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HAKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Bu suçlara karşı çocukları nasıl koruyabiliriz, önemli olan bence bu ve Komisyonun da görevlerinden biri bu.

Şimdi, bizim bugüne kadar yaptığımız yargılama ve gözlemlere göre bu suçların faileri açısından herhangi bir ayırım yapmak maalesef mümkün değil. Bu suçların faillerine yaş açısından baktığımızda -ki 10-11 yaşındaki çocuklar ceza tehdidi altında değiller, onlarla ilgili böyle bir eylem yapıldığında takipsizlik, kovuşturmayaya yer olmadığı kararı veriliyor- 10-11 yaşındaki çocuklardan tutun da 70-80 yaşındaki kişilere kadar bu suçun faili olabilmektedir.

Eğitim açısından da maalesef bir ayırım yapmak mümkün olmuyor. En cahil insandan akademik kariyer yapmış insanlara kadar, bizim önümüzdeki davalarda bu suçların faili olabildiğini görmekteyiz.

Meslek açısından da öyle. Toplumda en olumsuz bilinen işlerden en nitelikli işlere kadar, bu mesleklere sahip olan kişiler de bu suçların faili olabilmektedir.

Ekonomik durum da maalesef belirleyici değil. En fakir kişiden en zengin kişiye kadar bu suçların faili olabilmektedir.

Çocuğa yakınlık açısından da, çocuğun hiç tanımadığı kişilerden tutun da ta aile içinde en yakın bireylere kadar, bu suçun faili ne yazık ki olabilmektedir.

Medeni hâl açısından da bir ayırım yapmak mümkün değil. Bekârlar, dullar arasından failer çıkabildiği gibi, çocuksuz, evli, birkaç çocuklu kişiler arasından da bu suçun faileri çıkabilmektedir.

Olayın failerini bir standart grup içine sokmanın ve sınıflandırmanın mümkün olmadığı görülmektedir.

Olayın mağdurlarına gelince, suçun gereği, mağdur çocuktur. Ancak bunlarda da maalesef çok küçük yaşlardan yani neredeyse 5 yaşından -4 yaşını hatırlamıyorum da- 18 yaşına kadar her yaşta çocuk mağdur olabilmektedir.

Özellikle, 12 ile 15 yaş arasındaki kız çocuklarının çok kolay kandırıldıkları, kontrolsüz hareket edebildikleri gözlemlenmiştir. Sosyal medya aracılığıyla fail ile tanışıp onun isteklerine uygun hareket etmek, başka bir şehre gidip onunla buluşmak, evden veya yurttan kaçmak gibi hareketler dosyalarımızda çok sık gözükmektedir.

Özellikle küçük yaşta, ilgisiz ve kontrolsüz bırakılmış çocuklar kolaylıkla bu suçun mağduru olabilmektedir. Çocukların toplu olarak bulunduğu kreş, okul, kurs, yuvalar ve yetiştirme yurtlarında kontrolsüz ve ilgisiz hareketler ve çocukların bu şekilde bırakılması, o yurdun idaresinin kontrol edilmemesi sonucunda da bu suçların oluştuğunu gözlemlemekteyiz. Özellikle de dağılmış ailelerin çocukları bu suçların kolaylıkla mağduru olabilmektedir. Ancak, çocuklara karşı işlenen cinsel istismar suçlarında, özellikle küçük çocuklarda, bu çocukların çevrelerinde bulunanların çocuğa yönelmeleri daha kolay olabilmektedir. Bu bakımdan, çocuk bakıcıları, yurt görevlileri, kurs çalışanları, kreş ve okul çalışanları, servis şoförleri mutlaka eğitilmeli ve kontrol altında tutulmalıdır.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 11

Aileler tarafından da belli yaş altındaki çocukların dışarıda oynadıkları sırada kontrol altında tutulmaları, yalnız başlarına özellikle küçük çocukların bakkal, büfe gibi yerlere gönderilmemeleri konusunda da eğitici programlar yapılmalıdır. Çocuklar belli bir yaşa gelinceye kadar ailelerinin mutlaka bunlar üzerinde çok yakın ilgileri bulunması gerekmektedir. Çocukları her bakımdan istismar eden, onları sokaklarda çalıştıran ailelerin velayet yetkilerinin de gözden geçirilmesi, sınırlandırılması veya tamamen ortadan kaldırılmaları, böyle ebeveynler hakkında caydırıcı yaptırımlar, düzenlemeler getirilmesinin de önem taşıdığı düşüncesindeyiz. Sokakta bu mendil satan, cam silen çocuklarla ilgili olarak söylüyorum bunları. Küçük yaşta çocuklar olumsuz dokunuşlar konusunda mutlaka bilgilendirilmeli, böyle bir dokunuşa ve eyleme maruz kaldıklarında büyüklerini haberdar etmelerini sağlayacak eğitim programları hazırlanmalıdır.

“Yargılamayı çocuklar açısından nasıl kolaylaştırabiliriz?”, bir başka başlığım da bu. Bu çocukların yargılanması yapılırken 2 husus çok önem taşımaktadır. Bir tanesi, çocuğun sistem tarafından tekrar tekrar örselenmemesidir. İkincisi de adaletin seri şekilde gerçekleşmesidir. Bunların gerçekleşmesi için soruşturma aşamasından itibaren hem psikolojik hem de hukuki olarak özenli bir soruşturma ve kovuşturma yürütülmesi gerekmektedir. Uygulamada soruşturmalar çoğu zaman özenli olarak yürütülmemekte, ifadeler sadece kolluk tarafından alınmakta, savcılık makamı olaya sadece iddianame düzenleme aşamasında dâhil olmaktadır. Böyle olunca da gerekli deliller de toplanmamaktadır.

Mağdura atanan zorunlu vekillerin de soruşturma ve kovuşturma aşamasında yeterli katkıları olmadığı gözlemlenmektedir. Oysa, bu soruşturmalarda olaydan hemen sonra sıcağı sıcağına alınan ifadeler çok büyük önem taşımaktadır. Bu ifadelerin mutlaka ehil kişilerce alınması gerekmektedir. Bu ifadeler hem hukuki niteliği ve delilleri belirleyici olması -bu bakımdan ifadeleri alanın hukuk bilgisi gerekmektedir- hem de çocuğa sorulan sorular ve ifade alma tarzı çocuğu psikolojik olarak örselenmemelidir. Bu 2 hususu mutlaka birleştirmemiz gerekiyor. Bu uzmanlık alanlarının birleştirilmesiyle alınacak ifade hem çocuğu örselenmeyecek hem de hukuki olarak olayın aydınlatılması için gerekli beyanları alınıp deliller toplandığında tekrar tekrar ifade alınmayacak, yargılama da kısa sürede gerçekleşecektir. Bunun için, soruşturmalarda savcının mutlaka işin başından itibaren soruşturmaya dâhil olması, ifadelerin mutlaka savcı tarafından ve çocuk konusunda eğitilmiş bir uzman eşliğinde alınması gerekmektedir. Efendim, bu konu çok büyük önem taşıyor çünkü çocuklar zaten bu olaydan dolayı örselenmişler, bir de bu soruşturma psikolojik olarak da usulüne uygun yapılmazsa, çocuğa nasıl yaklaşılacağı, ne şekilde soru sorulacağı, çocuk psikolojisine uygun olarak sorular yönetilmese, çocukta ikincil örselenmeler, üçüncül örselenmeler meydana gelmektedir.

Bu konuda çocuklara en büyük zararı veren uygulamalardan biri de 6545 sayılı Yasa'mızdan çıkarılan ruh sağlığı hususudur. Ruh sağlığı hususu, maalesef ceza yargılamasına hiçbir faydası olmadığı gibi, bu mağdur çocuklarımızın tekrar tekrar örselenmesine yol açmıştır. Bu bakımdan da Ceza Kanunu' muzdan çıkarılması isabetli olmuştur.

Efendim, benim genel olarak söyleyeceğim bunlardan ibaret. Buyurun, ben sorularınızla konuyu daha aydınlatmaya çalışayım.

BAŞKAN – Teşekkürler Mustafa Bey.

Şimdi, soruları topluca alalım, akabinde topluca cevaplandırırırsanız sevinirim.

Buyurun Filiz Hanım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Benim çok söyleyeceğim şey var, onu baştan söyleyeyim.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Buyurun efendim.

BAŞKAN – Zamanı biraz iyi kullanabilirsek çok mutlu olacağım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Vallaha, zaman değil, Yargıtay Ceza Dairesi Başkanını her zaman karşımızda bulamıyoruz ve Çocuk İstismarı Komisyonu, özellikle de kararlarının çok eleştirildiği bir daire aynı zamanda. Zaten bizim işimiz de bu yani bize daha çok tavsiyelerde bulunulmasından ziyade bizim biraz eleştirmemiz ve bunun geliştirici olması hepimiz açısından...

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Tabii efendim, tabii, eleştiriye de açığız, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Öncelikle, ilk olarak söylediğiniz bu N.Ç. davasının niye konu edilmemesinin istendiğini zaten pek anlayamadım, onu bir sormak isterim çünkü Türkiye kamuoyunu ciddi biçimde sarsan bir davaydı.

Onun dışında, bir hukukçu olarak sizin “Avukatlar zaten basını yönlendirdiler.” sözünüzü de açıkçası eleştirdiğimi ifade etmek isterim otuz yıllık bir avukat olarak.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Efendim, Başkanımız o şeyi size de dağıtırsa yani o makaleyi de bir bilim adamı yazdı.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Şimdi, bakın, Sayın Başkan, bir makaleyi örnek vererek hiçbir şey yapılmaz yani Türkiye’de çocuk hakları üzerine...

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Efendim, siz dosyayı biliyor musunuz? Ben o dosyayı satır satır biliyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hayır ama ben sadece bir kişinin değil...

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Biliyorsanız dosya üzerinden tartışalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ben size dosya üzerinden konuşacağım zaten şimdi.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ama, ben sizin tutumunuzu öncelikle eleştirdim. Yani, bir hukukçu kalkıp da bir başka hukuk camiası mensuplarına “Öncelikle onlar yönlendirmiştir.” diyerek söze başlamamalı bence, bunu eleştirdiğimi ifade

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 12

etmek istedim. Ben de "Hâkimler böyle yapıyor zaten, bütün hâkimler böyle." diyerek mesela söze başlayabilirim, bu da size hiç hoş gelmez herhâlde, değil mi?

Şimdi, o davada bir kere ben genel olarak ve soyut olarak sormak istiyorum size. Öncelikle, TCK 103/2'yle ilgili olarak düşüncenizi almak istiyorum çünkü şu anda iptal kararı verildiği için birçok dava bir yıldır bekliyor ve onunla ilgili olarak da sıkıntılar var, mahkemeler aslında istismarla ilgili karar vermiyor yani bunun yerine yeni bir düzenleme yapılmasını beklediklerini ifade ediyorlar. Bu zaten bir skandal yani gerçekten Türkiye'de şu anda bu boşluğun öncelikle doldurulması gerekiyor ama benim görüşüme göre, bu boşluğun doldurulması için galiba belli görüşler oluşturulmaya çalışılıyor. Örneğin, sizin de verdiğiniz bazı kararlarda işte failin de küçük olduğu ya da fiilden sonra mağdurun yaşının ikmalıyla fiilî birlikteliğin resmî evliliğe dönüşmesi ihtimali yani bu, bugün boşanma komisyonunun raporunda olan şeylerden biri. Sanıyorum, bu boşluğu da aslında gene çocukları evlendirerek ya da arada yaş farkına da bakmadan istismar edenleri edilenlerle gene evlendirerek çözmeye çalışma gibi bir eğilim var ortada. Bununla ilgili düşünceniz nedir? Sizce çocuk nedir? Evrensel ilkeler kararlarınıza hiç dayanak oluyor mu? Çünkü, ben 100'e yakın kararınızı taradım ve bu kararlarda aslında dosya içeriğine dair de bir bilgi neredeyse yok. İçerikle ilgili bilgi niye vermiyorsunuz dosyalarla ilgili? Yani, biz buradan hakikaten kararların nasıl olduğuna ve dosyanın içeriğinin ne olduğuna erişemezsek, aynı zamanda bilgi edinme hakkımız ve eleştiri hakkımız da elimizden alınmış oluyor. Burada kasıtlı bir şey var mı, bunu bilmek isterim. Mesela, kararda zabıt kâtibinin imzasının olmaması, usul eksiklikleri gibi şeyler var sadece yani bunun dışında bir şeye doğru dürüst ulaşamıyorsunuz.

Göze çarpan tavrılarınızdan biri yani tavır derken kişisel olarak söylemiyorum, daire olarak.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Yok efendim, biz linç edilmeye alıştık, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Eleştiri yapıyorum yani siz de gene sözünüze dikkat ederseniz memnun olurum.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Biz alıştık, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – O zaman devam etmeyeyim linçse eğer.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Buyurun efendim, tamam, sorun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani, bu nasıl bir üslup?

BAŞKAN – Filiz Hanım, öncelikle siz soruları bitirin lütfen.

Mustafa Bey, hepsi bittikten sonra cevaplandırırsanız sevinirim.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Peki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani, burada oyun oynamıyoruz, çocuklardan söz ediyoruz.

Sizin ayrıca söylediğiniz demin bir söz daha var "Kız çocukları kontrolsüz hareket ediyor." Şimdi, ne demek kız çocukları kontrolsüz hareket ediyor? Özellikle buna rastlıyoruz. Gerçekten, o vakıflarda, yurtlarda istismara uğrayan onlarca çocuk için kuruldu bu Komisyon. O nedenle, linç falan değil söz konusu olan, gerçekten, sizin itibarınızdan, bizim itibarımızdan çok daha önemli olarak çocukların kişiliğinin, kimliğinin, ruh sağlığının, bedeninin korunması. O nedenle, o ruh sağlığıyla ilgili görüşünüzü de aynı şekilde eleştirdiğimi ifade etmek isterim. Çocukların ruh sağlığı önemlidir, o inceleme değildir onları mağdur eden, birçok suçun aksine ortaya çıkması, deliller karartıldığı için ve gerçekten çocuklar bunu çoğu zaman dile getiremediği için -bu, sadece çocuklar için değil, kadınlar için de geçerlidir- daha sonradan ruh sağlığı raporlarıyla çıkmıştır. Bu çok ciddi bir şeydir aslında, bu da ayrı bir hukuk skandalıdır ruh sağlığıyla ilgili olarak hem sözleriniz hem de o maddenin kaldırıldığını söylemeniz. Bekâret kontrolüne götürürken kız çocuklarını acaba aynı ruh sağlığı bozuluyor mu, bozulmuyor mu diye mahkemeler ve Yargıtay düşünüyor mudur bununla ilgili olarak? Asıl travma yaratan şey budur çocuklarla ilgili.

Şimdi, erekte olmayan erkeklerin çocuklara nitelikli cinsel istismar teşebbüsünde bulunmasına karşın verilen basit cinsel istismar kararlarınız var. Gereçekleri de vücuda organ yahut sair cisim sokulmaması gibi. Burada, 2016'da -şeylerini not almamışım ama karar örneklerini de size iletebilirim- yerel mahkeme "teşebbüs" dese de bozup basit cinsel istismar olarak değerlendirilen kararlar var. Bu da sorunlu gördüğüm şeylerden biri.

Diğeri, hürriyetinden yoksun kılma ile ilgili tavrınızın da sıkıntılı olduğunu düşünüyorum. Çocuğun basit cinsel istismar suçu işlendiği sırada, aynı zamanda bir başka suç da işleniyor yani bu, onun içindeki cebir, şu, bununla bağlı değil, bazen iki gün tutulabilir, üç gün tutulabilir ya da bir saat bile tutulsa aynı zamanda bir kişinin hürriyeti tahdit edilmiş demektir. Ben kadınlarla ilgili baktığım bir tecavüz davasında da aynı şeyi iddia ettim ve öncelikle kabul edilmedi, daha sonrasında da evet, hürriyeti tahdit suçunun da oluştuğu kabul edildi. Tecavüz başka bir suçtur, orada aynı zamanda alıkoymak ve hürriyeti tahdit etmek başka bir suçtur hele bu çocuksa zaten.

Yani, N.Ç. davasında da o rıza belirleme kıstaslarınız neye göre yapılıyor? Mesela, aynı yaş grubunda erkek çocukları için de rıza olduğuna dair kararlarınız var mı? Bunu da merak ediyorum. Kız çocuklarıyla ilgili kararlarınız gibi erkek çocuk için de "Rıza vardır." diyor musunuz? Çünkü, sanırım, Ensar dosyası da sizin değerlendirmenize gelecek, bu da önemli herhâlde.

Bir şeyiniz de, yine, bir kadın ile bir erkeğin cinsel organlarının bir araya gelerek ilişkiye girmeleri dışındaki tüm cinsel ilişkileri "doğal olmayan" diye tanımlamışsınız. Evrensel kurallara ya da sözleşmelere, özellikle LGBT'lilere yönelik nefret suçlarına baktığınız zaman, bu şeyi, bu hakkı kendinizde nasıl gördüğünüzü, böyle bir değerlendirme yapma hakkını ve bunu "sapıkça" olarak değerlendirme hakkını nerede bulduğunuz da sormak isterim.

Evet, bu şeyi sordum başta zaten, o resmî evliliğe dönüşme ihtimali, bununla ilgili ne düşünüyorsunuz? Ve gerçekten yaptığınızı değerlendirmeyi de aynı zamanda Çocuk Hakları Sözleşmesi ve evrensel sözleşmeler, Lanzarote Sözleşmesi ve başka hukuk kurallarına

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 13

göre yapmanızı ya da yapıp yapmadığınızı da sormak isterim ama özellikle bunu yapmanızı da rica ediyorum. Ve kararlarınızda herhangi atıflar var mı bunlara gelenekler ve görenekler dışında? Bunu da merak ediyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Filiz Hanım.

Buyurun Burcu Hanım.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sayın Başkan, biz, bu Komisyonda hemen hemen her toplantıda, gerek akademisyenlerden gerek gelen her türlü konuşmacıdan özellikle istismar vakalarında, cinsel istismar vakalarında ağır ve etkin yaptırımların mutlaka uygulanması gerektiği yönünde tavsiyeler aldık fakat bu tavsiyelerin ışığında -biraz önce Filiz Hanım kararlarınızı taradığını söyledi, ben de bazı kararlarınıza baktım- gerçekten burada bize tavsiye edilen ile uygulanan pratiğin farklı olduğunu gördüm. Yani, yerel mahkemenin bile etkin ve ağır yaptırım uyguladığı bazı dosyalarda siz bozma kararı verip beraatla dahi sonuçlandırmışsınız. Özellikle bir dava var, çok merak ettiğim için sormak istiyorum: A.G. isimli bir dava, 8 yaşında bir kız çocuğu. Annesi tarafından annesinin sevgiliyle birlikte olmaya zorlanmış. 8 yaşında bir kız çocuğu porno film izlettirilmiş; cebir, şiddet, darp kullanılmış. Tabii, cinsel ilişki oluşmamış ama her türlü surette çocuk cinsel ilişkiye zorlanmış, ki cebir, şiddetin dışında da -hani vücut yarası, fiziksel yara belki geçebilir ama- 8 yaşındaki bir çocuğa uygunsuz içerikli bu şekilde bir porno film izlettirilmesinin travması yıllarca yaşanabilecek bir acıdır bana göre. Ve siz buradaki kararda, bu işin teşebbüs aşamasında dahi kalmadığı gerekçesiyle bozma kararı vermişsiniz. Ben de hukukçuyum, yaklaşık on üç yıl avukatlık yaptım ve istismar mağduru çocukların da zaman zaman vekilliğini yaptım. Gerçekten merak ediyorum: “Bunda teşebbüs aşaması yoktur.” diyebilmek ne kadar mümkün? Çünkü, her türlü yol denenmiş -ki bir fiziksel istismar, evet, belki cebir ve şiddeti kabul edebiliriz ama- burada bir duygusal istismar söz konusu, o çocuğa o içerikli bir film izlettirilmesi söz konusu. İstismar oluşmuş ama siz bunun teşebbüs aşamasında dahi kalmadığı gerekçesiyle kararı bozmuşsunuz. Yanlış anlamayın, hukuki olarak yorumluyorum; hakikaten bu benim kabul edebileceğim bir gerekçe değil, onun için, merak ettiğim için soruyorum.

Keza, N.Ç. davası günlerce kamuoyunda yer aldı ve buradaki rıza kıstasını merak ediyorum yani 13 yaşındaki bir kız çocuğunun 26 kişiyle rızasına binaen birlikte olma kıstasını neye göre belirlediniz dosyada? Bunu merak ediyorum. Çünkü, 13 yaşındaki bir çocuğun sağlıklı iradesiyle, hele ki böyle ciddi bir konuda karar veremeyeceğini varsayıyoruz, bu nedenle merak ediyorum. Ve özellikle yani kendiniz de “Etkin yaptırımlar uygulanmalı, ağır yaptırımlar, ağır tedbirler alınmalı.” dediniz, siz de aynı cümleyi kullandınız ve buraya gelen birçok konuşmacı da aynı şeyleri söyledi. Keza, biraz önce Resmîye Hanım'ın sunumunda da “Etkin yaptırımlar uygulanmalı.” denildi ama teori ile uygulamanız çok farklı daire olarak. Etkin yaptırımlar uygulanmalı.” derken pratikte istismarcı lehine birçok karar verildiğini ne yazık ki ben üzülmeye başladım. Bu konudaki düşünceniz yani teori ile savunduğunuz şey ile uyguladığınız pratiğin farklılığı konusunda ne diyeceksiniz? Ben bunu merak ediyorum.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkürler Burcu Hanım.

Buyurun Hüsnü Bey.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Ben önce özür diliyorum, biraz geciktim Sayın Başkanım, aşağıda konuşmam vardı. Gündem de uzayınca biraz geç kaldım. Dolayısıyla, Sayın Başkanın açıklamalarının son kısmına yetiştim.

Ben, tabii, hukukçu olmadığım için olaya daha çok hekim gözüyle bakıyorum. Bugün geleceğinizi bildiğim için de ben de - arkadaşlarım kadar detaylı değil ama- dairenizle ilgili bilgi edindim.

Şimdi, tabii, biz bir araştırma komisyonuyuz. Sonuçta, burada Yargıtayın şu ya da bu dairesinin almış olduğu kararları oturup yargılama pozisyonunda değiliz tabii ancak özellikle aşağıda gece yarısına kadar Danıştayın ve Yargıtayın kazanılmış hakları olan Yargıtay üyelerinin haklarını savunan bir milletvekili olarak tabii ki aldığınız kararları da gözden geçiriyoruz Sayın Başkan.

Ben, bir hekim gözüyle baktığım zaman ülkemizdeki -burada iki aydır pek çok kurumu dinledik, şimdi de yargı veçhesini sizden dinliyoruz- asıl mesele şu bence: Bunu katıyen zıttalınızı kastederek söylemiyorum, lütfen, kişisel bir şey değil, tamamen gördüğüm. Sayısız ilçede ve sayısız okulda kız ya da erkek çocuk istismarlarında genellikle gördüğümüz, okul müdürlerinin öğretmenleri veya olaya karışanları koruma içgüdüsüyle olayı bir an önce örtbas etme eğiliminde oldukları, genel şey bu.

Bu N.Ç. davası kamuoyu gündemine çok geldiği için... Hakikaten tabii çok olabilir bir iş değil. Ben de okudum, rıza karinesi...

Sevgili Başkanım, şimdi, siz hukukçusunuz, ben hekimim. Bu çocuğun ceza ehliyeti var mı yok mu yani biz yaş tayini yaparız. Öyledir ki, işte çocuğun nüfus kâğıdı 5 yaşındayken çıkarılmıştır, kemik yaşı tayininden, kemik ölçümünden “Yaşı 18’dir, ceza ehliyeti vardır.” deriz. Ve yasalarımıza göre seçme yaşı, seçilme yaşı 18’dir. Şimdi, seçme için bile yani bir ceza, suç işleme için bile reşit olma karinesi aranırken 18 yaş oluyor da, 23 ayrı erkekle cinsel ilişkiye girmenin 13 yaşında bir çocuk tarafından nasıl rızayla olabildiğini yani bunu gerçekten öğrenmek için sormak istiyorum. Hekim gözüyle anlayamadım ama hukukçu olarak bunu -elbette yasalar şunu diyordur, bunu diyordur- bilmiyorum. Tekrar söylüyorum, arkadaşını yaralamış olan bir delikanlı getirildiği zaman, karşı tarafın avukatı “Bu çocuk değil, erişkindir, kemik yaşı tayini istiyorum.” dediği zaman, biz ona bakıyoruz ve diyoruz ki: “Evet, bu çocuk nüfusta 15 yaşında görünmesine rağmen 18 yaşındadır.”

Şimdi, burada, bu 13 yaşında çocuğun acaba kemik yaşıyla 18 falan olduğu kabul edilerek mi rızasıyla 23 kişinin tecavüzüne rıza gösterdiği tespit edildi? Ama, asılan şu tabii -genel olarak sizden bağımsız ya da yargı organlarından bağımsız- ülkemizde bu tür istismar olaylarının genel iklimden kaynaklandığını düşünüyorum yani işte okul, örneğin Karaman olayı, bu Komisyon ona bağlı kuruldu Sayın Başkanım, onun için buradayız hepimiz. Orada da genel de gözlemlediğimiz “Olay konuşulmasın, örtelim.”, “Yok canım,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 14

yapmamıştır.”, “A, o çok iyi bir insan, çok iyi bir...” falan falan... Ve şimdi Karaman olayında bir celsede, üç saatin içinde bir meslektaşınız, sağ olsun, böyle âdeta şey gibi hani Osmanlı döneminde kadının kara defteri açıp “Sana şunu hükmediyorum...” Beş yüz sekiz yıl hapis cezasını verdi, oh ne güzel vicdanlarımız rahat. Hâlbuki, Karaman duruşmasından bugüne tam 28 ayrı ilde tespit ettiğimiz kız ve erkek çocuklarına taciz ve tecavüz olayları var.

Şimdi, burada ben zatalinizden şunu hakikaten öğrenmek isterim: Biz milletvekilleri olarak -hiç parti farkı gözeterek söylemiyorum; AKP’li kardeşlerimiz, biz, MHP’li arkadaşımız, HDP’li arkadaşımız- hep beraber nasıl bir rapor yazmalıyız? Yani, bizim, tabii ki kalkıp da -çok şükür hâlâ ülkemizde kuvvetler ayrılığı var- burada Yargıtayın filanca dairesine “Bundan sonra kararlarını böyle alsın bu.” diye bir rapor düzenlememiz elbette mümkün değil ama ne demeliyiz Sayın Başkan? Nasıl önlenir hakikaten? Tabii “Bu şununla önlenir.” diye sizden özel bir şey bekliyor değilim ama çok rica ederim yani bu ülkenin yargısı nasıl olur da 13 yaşında bir çocuğun, çok uzun süren ve ilçedeki kimi kamu görevlilerinin de hatta jandarma komutanının da katıldığı bir toplu tecavüz olayında rızayla yorumlanabilir? Bunu merak ediyorum.

Bir de sizden, gerçekten... Bu konuda cezayla ne yapılabilir yani yapılabilir mi ben çok emin değilim doğrusu, başka şeylere mi bakmalıyız?

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bizim sorun olarak tespit ettiğimiz bu şeyler, bütün saydıklarımız aynı zamanda yargıçların eğitim konusunu da gündeme getiriyor bence. Böyle bir eğitim planınız var mı ya da genel olarak bu alanda -özel olarak bu konuda çünkü kararlar size geliyor- bununla ilgili cinsel istismar konusunda ya da evrensel ilkeler, çocuk hakları konusunda özel eğitimden geçmiş yargıçlar mıdır sizin dairenizde bulunanlar ya da böyle bir şey var mı, niyet var mı bununla ilgili olarak?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Müsaadenizle ben de sorularımı sorduktan sonra sizin cevaplarınızı alalım.

Öncelikle, bizim Komisyonumuzun amacı cinsel istismar vakalarını tespit etmek ve bu vakaların olabildiğince aza indirilebilmesi için somut, net önerilerde bulunmak. Ben, sizinle özellikle sanıklar hakkında konuşma yaparken, ilk başta konuşma yaparken buna ilişkin davalardaki tecrübenizi aktarmanızı rica ettim. Siz “Biz çok eleştirildik, beni zaten N.Ç. davasında basının manipülasyonu Yargıtay tefe koydu, ben özellikle bunları anlatacağım.” dediğiniz için bu yorumu söyledim size çünkü burası Yargıtayın aldığı herhangi bir karar nedeniyle kendini savunma mekanizmasını kullanarak oluşturabileceği bir yer değil. Bizim buradaki amacımız, gördüğünüz davalarda, dosyalardaki eksiklikleri tespit edip onun üzerinden bize çözüm önerileri sunmanız. Örneğin, vekillerimizin bahsettiği beraatla ilgili olan kararlarda çoğunluğunun sebebi delil yetersizliği. Biz ne yapalım ki, o bizim vicdanımızı kanatan kararların verilmemesi için, delil yetersizliğinden sanıkların mahkûm edilmemesi için, sanıkların gerekli cezayı alması için hangi düzenlemeleri yapalım ya da ÇİM’de yapılan ifadelerde nasıl bir eksiklik var ki, siz kararlarınızda neyi görüyorsunuz ki, biz ÇİM’lerde gerekli düzenlemeleri yapalım, tam manasıyla dosya tekemmül etsin ve size gelsin ya da kovuşturma aşamasında çocuk tekrar mahkeme karşısına gelip de hâkim karşısına sanık vekillerinin sürekli sordukları sorularla bunaltılmasın, yeniden örselenmesin, ÇİM benzeri bir uygulamayı kovuşturma sistemi içerisinde nasıl gerçekleştirelim? Bunlara ilişkin görüşlerinizi açıklarsanız, bir de reşit olmayan çocukların her ikisi de 18 yaş altı olan çocukların beraberlikleriyle alakalı nasıl bir yasa düzenlemesi olursa somut, sadre şifa bir çözüm olabileceğine ilişkin kanaatlerinizi belirtirseniz sevinirim.

Teşekkürler.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi, efendim, soru çok fazla olduğu için hepsini akıld tutmak da mümkün değil, eksik bıraktıklarım tekrarlanırsa ben sorarım.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Cevaplamadıklarınızı hatırlatalım biz.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Tabii, tabii.

Şimdi, resmî evliliğe dönüşmeyle ilgili bir soru sordunuz. Bununla ilgili bir bilgim yok. Komisyonunda böyle bir çalışma mı yapıldı? Yani yasal herhangi bir şey yok bizim elimizde.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Boşanma Komisyonu raporunu gördünüz mü, bilmiyorum. O raporunda var.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Eski 434’e benzer bir madde mi getirilmesiyle ilgili?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani ben öyle olduğunu düşünüyorum.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi, bizim önümüze bu tür davalar da sık sık geliyor.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Boşanma komisyonu raporunda evlilik yaşı 18 yaş olarak geçiyor.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Olabilir. Önemli olan o istismardan sonra yaşını da tamamladığında beş sene sorunsuz bir birliktelik varsa öbür suçtan yani beklenebilir, istismara uğrar çocuk, ondan sonra da beklenir o yaşa kadar, yani şikâyetçi olmaması sağlanır, bilmem ne.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Boşanma Komisyonunda böyle bir şey yok.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 15

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi, efendim, bu cinsel suçlarda maalesef bir standart yok. Bakın, şimdi, 15 yaşını doldurduğunda eğer bu kız... Yani şimdi “15 yaşından küçükler sevemez.” diye bir kanun çıkarıp bunu uygulayabileceksak tamam.

Şimdi, dosyadan bir örnek vereyim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sevmek ile istismarı birazcık ayırt ederek konuşursak daha iyi olur.

BAŞKAN – İsterseniz not alarak devam edelim Filiz Hanım.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi, efendim, dosyalardan örnek vereyim. Bir dosyadan bir örnek vereyim. Bakın, şimdi, bir kız 3 kişi kaçırıyor, 3’ü de tecavüz ediyor, bunlardan biri evlenince 3’ünün cezası kalkıyor, böyle bir evlilik tabii ki olmaz. Yani bir kişiyi istemediği biriyle evlendirmek, onu ömür boyu birlikte yaşamaya mecbur etmek bir zulümdür. Buna kimsenin itirazı olamaz ama şimdi, şöyle olaylar da var, bir dosyadan gene örnek vereyim. Kızımız 15 yaşında, henüz doldurmamış, mahalleden bir delikanlıyı seviyor, bu kız başka birisi istiyor, o gece oğlana telefon ediyor, sevdiği oğlana diyor ki: “Beni bu gece kaçırmazsan intihar edeceğim.” Oğlan da kaçırıyor. Ondan sonra, neyse, araya girenler oluyor, bilmem ne oluyor, mahalli örfе göre bunlar evleniyorlar. İlk çocuk doğumu söz konusu olduğunda bu konuda ihbar oluyor, soruşturma başlıyor, dosya bizim önümüze geldiğinde bunlar resmen de evlenmişler, 3 tane çocukları var, 6545 sayılı Yasa’ dan önce bu çocuğun aldığı en az ceza sekiz yıl dört aydı, şimdi ise on altı yıl sekiz ay. On altı yıl sekiz ay hapis cezası verip onaylıyoruz. Bunu beğensek de beğenmesek de yasa neyse biz onu uygulamak zorundayız. Bu bana adil geliyor mu? Gelmiyor ama ben yasanın uygulayıcısıyım, yasayı eğip bükmem ki. Böyle de 3 bin civarında Türkiye’de evlilik olduğu zannediliyor. Muhtemelen komisyonda bu göze alınarak bir düzenleme yapıldı veya bir öneride bulunuldu. O öneri ne olacak, onu da bilemem. Onunla ilgili fikrimi de söyledim.

Şimdi, yani bu cinsel suçlarda her şey aynı kalıpta maalesef yürümüyor. Size az önce ben arz etmeye çalıştım. Sanıklar o kadar çeşitli durumlarda ki yani bir sınıflandırma yapamıyoruz, yüksek eğitimliler bu suçu işlemez diyemiyoruz, falanca o cami hocaları bu suçu işlemez diyemiyoruz, öğretmenler işlemez diyemiyoruz. O kadar çeşitli işte. Yani standart şeyler üzerinden maalesef konuşamıyoruz. Ha burada, bakın söylüyorum samimiyetle. Bu kararı imzalarken benim vicdanım sızladı. Siz ne düşünürseniz düşünün. Ama imzalamadım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Rızada da sızlamıştır inşallah.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – On sekiz yıl dört ay.

Şimdi, geleceğiz rızaya. Efendim, cinsel davranışları suç hâline getiren şey bir tarafın rızasının olmaması veya geçerli olmamasıdır. Yani cinsel ilişkinin nasıl olduğu, ne biçimde olduğu falan kimseyi ilgilendirmiyor. İki tarafın rızası birleşiyorsa tamam, bu suç değil. Tabii ki rıza bile geçerli rıza olacak.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – İki taraftan kastınız ne efendim?

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – İlişkide bulunan iki taraf.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Yani ikisi de reşit olacak.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – İşte onu söylüyorum. Bakın, rıza olacak.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Rıza başa bir şey, reşit olmak başka.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Efendim, işte ya rıza geçerli olacak dedim bir de. Şimdi rıza olur, rıza geçerli olmaz. Akıl hastasıysa geçerli değildir, 15 yaşından küçükse çocuk rıza olsa bile geçerli değildir. Zaten bu N.Ç davasında, şimdi doktrinde zorla, tehditle, işte iradeyi sakatlayan sair nedenlerle olan cinsel ilişkiler dışındaki kalanları bazı hocalar “rıza” olarak tanımlıyorlar. Bu, doğal manada da rızadır ancak hukuki manada değildir çünkü geçerli değildir. Geçerli değildir. N.Ç davasında eğer rıza kabul edilmiş olsaydı “Suçu yoktur.” denilmesi gerekirdi.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Pardon Sayın Başkanım “Doğal olarak rızadır ama hukuken değildir.” ne demek? Onu anlayamadım.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi, efendim, rıza vardır. Mesela 15 yaşında, 14 yaşında bir çocuğun da bir şeye rızası olur ama hukuk bunu geçerli saymaz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sınırlı mümeyyizlerin rızasından bahsediyorsunuz. Genel hükümden bahsediyorsunuz.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Ben özür dilerim Sayın Başkanım. N.Ç davası için sordum. Yani 23 kişinin uzun süredir tecavüzünde kalmaya bu çocuğun rıza göstermiş olabileceğini düşünmek hukuki ya da doğal olarak mümkün mü? Onu soruyorum. Empati yapmak istiyorum.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi, orada işte bu dediğim şeyler yoksa, yani zor yoksa, tehdit yoksa, iradeyi etkileyen herhangi başka bir şeyde bulunulmamışsa doğal manada, doktrinde bu rıza sayılıyor ama bu geçerli rıza değil.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bunu hayatın akışına uygun mu buluyorsunuz siz de? Hakikaten çıldırtıcı bir şey. Hayatın olağan akışına uygun mu buluyorsunuz?

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Efendim, uygun değil, onun için ceza da zaten. Uygun olsa ceza değil diyeceğiz. Şimdi, bu hukuk tekniğiyle ilgili bir şey.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ben çıkacağım vallahi.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Yok, Hocam hukukçu değil, o ne sorarsa başım üstüne. Ama hukukçular var, onlar bunu biliyorlar efendim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 16

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ama siz diyorsunuz ki Sayın Başkan, N.Ç davasında...

BAŞKAN – Şimdi, isterseniz şöyle yapalım.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ben anlamadığım için soruyorum.

BAŞKAN – Şimdi, açıklığa kavuşturulmasını istiyorsak araya girelim ama arzu ederseniz ben basayım ki en azından kayıtlara geçsin. Daha önce Filiz Hanım almıştı.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani ben hakikaten çocuk hakları eğitimi aldı mı bu daire, bunu merak ediyorum. Yani böyle bir şey var mı, özel bir daire? Bunun ciddi olarak cevabını merak ediyorum. 26 kişiyle hani o ilişkinin de rızayla olmuş olduğunu varsaymak gibi bir hani hukuktaki “hayatın olağan akışı” diye bir tabir vardır, bu mümkün mü? Bunu da anlamaya çalışıyorum.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Efendim, yasa öyle işte, bu açık.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hayır, yasa dediğiniz şey Çocuk Hakları Sözleşmesi bir yasa değil midir Sayın Başkan?

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Yasadır, tamam.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Anayasa 90’ıncı madde nedir? Yani hayatınızda bir kere Çocuk Hakları Sözleşmesi bunu emrediyor, Çocuk Hakları Sözleşmesi’ne göre diye bir kararınızda atıfta bulundunuz mu?

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Vardır, Çocuk Haklarıyla ilgili de var.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yasa dediğiniz budur yani. Yasa odur.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Yasadır ama efendim Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde müeyyide yok ki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Nasıl müeyyide yok. Bu sizin işte kanaatinizdir aynı zamanda.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Müeyyideyi işte Ceza Kanunu’nda bulacağız efendim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Çocuğun her türlü üstün yararını söz konusu olan.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Tamam, evet.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Onu kalkıp da yasaları böyle işte şuradan bu teknik, buradan bu teknik dediğiniz zaman gerçekten sadece onu görebilirsiniz, çocuğun üstün yararını göremezsiniz. Hukuk bence böyle bir şey değil. Hukuk bir yorum sanatı aynı zamanda.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Yorum efendim, biz...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yani kadınların hiçbir ev işinin karşılığı yoktu tazminat olarak bunları yazdığımız zamanlarda. Bir süre sonra bunun maddi tazminat olarak karşılığını alabildik. Kanunda bu yazmıyordu. Daha sonradan o kanun hâline geldi. Şimdi çocuklarla ilgili de sizler kalkıp da Avrupa İnsan Hakları Sözleşmelerine, Çocuk Hakları Sözleşmelerine, evrensel kurallara atıf yapıyor olsanız o -demin kullandığınız laf- mahalli örfе göre evlenmek midir yani? “Mahalli örfе göre evlenmek” lafı yerine gerçekten bunlara atıf yapıyor olsanız herhâlde Türkiye’deki hukuk da başka türlü olur.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Mahalli örfе göre evlenmek yok mu efendim? Ben onun dışında bu evlenmeyi nasıl ifade edeyim?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Yok mahalli örfе göre evlenmek. Bir Yargıtay Başkanının “mahalli örfе göre evlenmek” yerine, gerçekten “çocuk hakları” lafını ağızından çıkarmasını tercih ederim ben. Kusura bakmayın.

BAŞKAN – Filiz Hanım, soruları sordunuz. Teşekkür ederim.

Buyurun Burcu Hanım.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Şimdi, Hocam, biraz önce kendiniz Sayın Başkan “Rıza aranmayan, yani rıza geçerli olmayan durum.” dediniz.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Evet.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Şimdi, hukukta sınırlı ehliyetler vardır.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Tamam, evet.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Mümeyyiz olmak. 18 yaşından itibaren mümeyyiz olursunuz veya herhangi bir akıl hastalığınız yoksa mümeyyizsinizdir.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Tamam.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – 18 yaşın altındakilere sınırlı ehliyetliler deriz biz.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Doğrudur.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Şimdi, 13 yaş sınırlı ehliyetlidir.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Doğrudur.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ve bunların hukuki açıdan bir işlem yapması mümkün değildir. Velilerinin veya vasilerinin iznine tabidir. Bir senet dahi imzalasalar veli veya vasinin izni olmadan bu mümkün değildir. Şimdi, böyle bir olayda 26 kişiyle beraber olmuş 13 yaşındaki bir çocuğun rızasının varlığını kabul etmek, sizin kendi görüşünüzle çelişiyor. Yani gerçekten bu çocuğun rızası var bile olsa geçerli bir rıza olmayacağı hukuken ortada. Ki, bunu siz de söylediniz ama vermiş olduğunuz ve kendinizin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 17

imza atmış olduğunuz kararda rıza varlığını kabul edip sanıklar hakkında verilen ceza azaltılmış. Yani cezaya etki eden nedenlerden indirim...

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Rıza varlığı kabul edilmemiş efendim orada. Nerede kabul edilmiş? Hadi çıkarın, gösterin bakalım, nerede var.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Burada bizim aldığımız şeylerde...

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – İşte dosyaya, efendim, bilinmeden yok, kararı çıkarın da gösterin rızayı madem.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – N.Ç'nin rızasıyla birlikte olduğu yönündeki görüşünü doğru bulmuş Daire. Yani Mardin 1. Ağır Ceza Mahkemesi...

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Nerede, mahkeme kararı mı o?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Evet.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Nerede?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Yargıtay Başsavcılığı bakın.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Şu anda AİHM'e niye gitti zaten?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Evet, bu yüzden.

“Yargıtay Başsavcılığı N.Ç davasında Yargıtay 14. Ceza Dairesinin kararına yasal süresi içerisinde itiraz etmedi. Davada yerel mahkemece...”

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Haber efendim o, haber. Haber değil, bana metni gösterin, mahkeme kararını gösterin.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Tamam. Peki, metinde siz rıza varlığını kabul etmediniz mi?

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Biz, “Rıza var.” demedik metinde.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ne dediniz?

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi bakın...

BAŞKAN – Burcu Hanım, bu tip güncel bir açıklama...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Evet, bu konuda o zaman bizi aydınlatın çünkü biz bu kararda rıza varlığının Daireniz tarafından kabul edildiğini gördük. Yani orada Mardin'de verilen yerel mahkeme kararının Dairenizce onandığını gördük. O nedenle biz itiraz ediyoruz.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Rıza değil efendim. Şimdi, geçerli bir rıza olsa zaten suç oluyor diyorum. Şimdi yalnız, tehdit, cebir, hile veya işte şiddet kullanılmışsa ceza arttırılıyor. Burada o yok demişsiniz biz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Yani, Hocam, şimdi “Rıza varlığı” deniyor. Bakın, burada yerel mahkeme “Rıza varlığı sebebiyle ceza azaltılması” diyor. Siz buna onay veriyorsunuz, onama veriyorsunuz.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Onu da söyledim. İşte doktrinde bunlar yoksa, biz bozduk onu ve sanık lehine bozduk. O mağdur lehine bütün bozmalığımız orada mağdur lehine. Bir tek zaman aşımına uğrama açısından sanık lehine uygulamalar var.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Zorla alıkoymada zaman aşımına uğramış.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Sanık lehine uygulamalar var. Onun dışında...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Yani siz burada rıza varlığını kabul etmediniz.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Etmedik rıza varlığını.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Yani burada yerel mahkeme kararını onamadınız.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Yerel mahkeme kararını birçok açıdan bozduk yani o kadar uzun bir karardı, şimdi, hepsi aklımda değil, aradan zaman da geçti. E, zaten o N. Ç. davası üzerinden lince uğradık, onun için ben bunu burada söyledim, yani haksız yere uğradık. Alın kararı inceleyin, buyurun gelin beni ziyaret edin, ha, tek tek onları söyleyelim, konuşalım.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Çünkü bizim ulaştığımız karar, olduğu gibi size bu konuda...

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Size ben ilettirim efendim kararı da alın inceleyin.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Tamam, iletirseniz çok seviniriz. Yani şu an ben Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine gitti diye biliyorum ben kararı yani takip ettiğim kadarıyla, onun için bizi bu konuda aydınlatırsanız, bir de, diğer sormuş olduğum o teşebbüs aşamasında olmadığı yönünde bir kararınız var A. G. davası, 8 yaşındaki bir çocuğa porno izlettirilmesi.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Onu da açıklayayım efendim.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bunu teşebbüs saymamışsınız. Cebirle, zorla annesinin sevgilisinin yatağına konulması cebir şiddet uygulanarak ve porno film izlettirilmesini teşebbüs kabul etmemişsiniz.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi, ben o davanın...

BAŞKAN – Ben bir dakikanızı... Araya girmek zorundayım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 18

Biraz önce benim sözlerimde ifade ettiğim üzere burası, Çocuk İstismarını Önleme Komisyonu ne Yargıtayın medyada eleştirildiği için, lince uğradığı için bir kararı savunma mekanizması olarak kullanılabileceği bir yer ama ne de bizlerin kararları nedeniyle tek tek Yargıtaya şu kararı neden verdiniz diye sorgulayabileceğimiz bir yer niteliğinde değil. Biz özellikle bu kararlar çıkıyor, bu kararların çıkmaması için neler yapmamız gerekiyor, Meclisin yapacağı...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ama bu kararlar neden çıkıyor bunu öğrenmek durumundayız yani hangi kıstasa göre çıkıyor?

BAŞKAN – Evet, işte bu kararların tekrarı önlemek için beraatle sonuçlanmaması için ya da Meclisin öngördüğü yasalarda verilen ağır cezaların verilmesi için neler yapılması gerektiği noktasında cevaplarımızı özellikle kullanırsak sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Şöyle söyleyeyim Sayın Başkan, şimdi, yasa koymak kadar yasayı uygulamak da önemli ve Türkiye'deki en büyük sorun zaten yasaların uygulanması, uygulayıcı hataları. Ve biz burada bir uygulayıcıyı her zaman göremiyoruz yani biz her zaman Yargıtayın daire başkanlarıyla görüşüyoruz. Onun için bu konuda üstelik de yani tamamen bütün görevi cinsel istismar suçlarına bakmakla görevli olan bir Daire Başkanını yani bu konuda en yetkili kişiyi bulduğumuz için bunu gayriihtiyari olarak sorma gereği hissediyoruz çünkü yasa tanımlamış ama o yasadaki konulan kıstasların dışında birtakım kararlar olduğunu düşünüyoruz, hukukçu olarak böyle yorumluyoruz ve biz bunu en yetkili kişiye sormakla mükellefiz yani biz burada istediğimiz kadar en ağır yaptırımların uygulanacağı yasaları çıkartalım, yasa uygulayıcılar bunları...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Kayıtlara geçmedi yalnız söyledikleriniz. Yani bir de buranın usulü de aslında...

BAŞKAN – Zaten buranın usulünde sürekli karışıklık oluyor. O yüzden sözünü kesmemek adına devam ediyorum. Özellikle amacımız vicdanları karartan kararların çıkmaması için neler yapılması gerektiği noktasında...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Şimdi, biz burada en ağır yaptırımları uygulayacak yasaları koyabiliriz ama yasa uygulayıcılar bu yasaları doğru düzgün uygulamazlarsa, uygulamada sorun olursa o zaman bizim yapmış olduğumuz işlevin hiçbir anlamı kalmaz. Onun için de şimdi, uygulamada bakın bir yasamız var, 103, açık ama uygulamaya baktığınızda işte teori var ama pratiğe baktığınızda çok farklı ve teoriyle çelişen kararlar ortaya çıkmış ve biz bunu, takdir edersiniz ki, yasa uygulayıcısına, bu uygulayıcının en başındaki birime, Daire Başkanına sormak zorundayız. Yani neden, hangi kıstaslara göre? Yasa böyle diyor, kanunda bu şekilde belirlenmiş, tarif edilmiş, yaptırım ortada ama çıkan karar o yasadaki tanımlandığı şekilde ya da o yasadaki belirtilen yaptırım şeklinde çıkmamış. E, takdir edersiniz ki bizim bunları sormaya hakkımız var. Çünkü biz bu Komisyon olarak hem bu konuda gerekli önlemleri almakla mükellefiz, aynı zamanda bu önlemlerin, alınacak tedbirlerin uygulamaya sokulması da bizim görevimiz yani sadece yasa çıkartıp hadi bunu çıkarttık deyip ortaya koymak bence anlamsız. Bunu yasa uygulayıcıların da en iyi şekilde uygulaması, buna tatbik etmesi gerekiyor, biz onu soruyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Burcu Hanım, yalnız farkındaysanız önce sunum yapıldı, soruları hatta birkaç kere aldık, ama daha Başkanımız sorulara cevap vermeye başladığında tekrar sorulara döndük. Sorularımızı bitirdik, Hüsnü Bey'e de söz vereyim, akabinde artık Başkanımız sorulara karşı cevap versin.

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Ben usulle ilgili söz almak istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun Hüsnü Bey.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Konya Milletvekili Mustafa Hüsnü Bozkurt'un, Komisyonun çalışma usul ve esaslarına ilişkin açıklaması

MUSTAFA HÜSNÜ BOZKURT (Konya) – Ben usulle ilgili bir şey söylemek istiyorum.

Sayın Başkanım, ben şunu söylemek için söz rica ettim: Biz burada yargı makamı değiliz, bu bir. İkincisi: Yargı makamı bile olsak yargıyı yargılama zaten kuvvetler ayrılığına göre mümkün değil ama sorduğumuz sorulara karşı Sayın Başkanın savunmaya geçmesine de gerek yok yani gerçekten samimi olarak buradaki fikrimiz şudur: Biz bu Komisyonunda ne yapalım ki yargının önünü açalım. Sonuçta bu Komisyon oturup da burada bir yasa çıkaracak falan da değil, biz neticede Büyük Millet Meclisine bir rapor sunacağız, yüce Meclis karar verecek, böyle bir yasa çıkar, çıkmaz. Şimdi, buradaki yani ne biz Yargıtay Daire Başkanını burada sıygaya çekiyor durumundayız, vay bu maddeye niye böyle karar verdin bilmem ne ne de sıygaya çeksek bir sonuç almamız mümkün çünkü biz yargılama makamı değiliz. Ama merak ettiğimiz soruları da soralım ve onlara lütfen yanıt alalım yani bu karşılıklı tartışma şeklinde giderse hakikaten buradan sonuç çıkmaz, ben bunu belirtmek istedim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Hüsnü Bey.

BAŞKAN – Buyurun Mustafa Bey.

II.- SUNUMLAR (Devam)

2.- Yargıtay 14.Ceza Dairesi Başkanı Mustafa Demirdağ'ın, her yönüyle çocuk istismarı konusunda yargı süreci hakkında sunumu (Devam)

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Ben efendim, açıklayayım: Yani şimdi, bu sekiz yaşındaki bir kızla ilgili bir hadise anlatıldı, porno film falan izletilmiş. Şimdi, biliyorsunuz, suçların bir hazırlık aşaması var, bir de icraya başladığınız andan itibaren teşebbüs aşaması ve gerçekleşme aşaması var. Detayını bilmiyorum, böyle size bir tane geldiği

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 19

için ilginç olabilir de bize birçok geldiği için her birini hatırlamamız mümkün değil, muhtemelen bir tek film izlenmişse o müstehcenlikle ilgili bir maddemiz var, çocuklara film izletmek falan düzenleniyor, bununla ilgili bir yaptırım orada uygulanması gerekir şeklinde bir karar verilmiştir. Henüz o cinsel istismar suçuna başlanmadığı için teşebbüs o bakımdan sayılmamıştır. Yani olay budur. Bu şekilde olması gerekir ama dosyanın detayını bilmediğim için de tam net bilgi veremem yalnız çocuklara cinsel film izletilmesi, cinsel yayın gösterilmesi falan Ceza Yasa' mız tarafından müeyyide altına da alınmıştır, muhtemelen odur.

Anayasa Mahkemesi kararıyla ilgili bir soru soruldu. Anayasa Mahkemesi çocuklara nitelikli cinsel istismar suçunda üst sınır olan on altı seneyi fazla buldu, şimdi, yeni bir düzenleme yapılacak ama ne yapılabilir, bu konuda da çalışmalar var, onları takip ediyoruz. Şimdi, bu cinsel suçların hepsi birlikte ele alınmadığı takdirde çok sağlıklı bir sonuç da ortaya çıkacağını zannetmiyorum. Çünkü onun bir altında olan erişkin kişilere nitelikli cinsel saldırı suçu on iki seneden başlıyor, on altı sene fazla bulunduğuna göre demek ki on beşe on iki arasında bir rakam her hâlde bulunacak. Ha, bu sağlıklı olacak mı? Bana sorarsanız olmayacak. Bütün cinsel suçlarla ilgili maddelerin birlikte ele alınıp aralarında uygun bir denge kurulması lazım, bu şekilde ancak düzenleme yaparsak daha sağlıklı olur diye düşünüyorum.

Şu konudaki eleştiriye de katılıyorum...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Somut öneriniz yani nedir?

BAŞKAN – Şimdi, isterseniz bölmeyelim ama somut önerisinde diğer ceza maddelerindeki yasal sınırları öngördüğümüzde on ikiyle on beş arası olduğunu söyledi ya da bütün maddelerdeki hükümleri değiştireceğiz çünkü Anayasa Mahkemesi ceza ağır diye iptal etti. Dolayısıyla on altıdan aşağı vermek lazım. E, daha ağırları da on iki olduğuna göre on iki-on beş arasında olacak.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – On iki-on beş arası bir şey koyacaklar.

BAŞKAN – Ya da bütün maddeleri değiştireceğiz. Ana gerekçelerinden bir tanesi buydu.

İsterseniz Mustafa Bey sunumunu bitirsin, onun üstüne değerlendirme yapın.

Buyurun Mustafa Bey.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Ceza Kanunu uygulayıcıların kanunu çok düzgün uygulamadıkları konusundaki eleştirilerinize aynen ben de iştirak ediyorum, doğrudur. Özellikle cinsel suçlarda bu önemli. Soruşturmalar maalesef sağlıklı yapılmıyor, bunu tekrar ediyorum. Soruşturmalar sırasında gerekli deliller toplanmıyor ve mağdurlar da örseleniyor. Onu ben konuşmamda da belirttim. Bu psikolojik ve hukuki unsurun birlikte göz önüne alınarak bir sorgulama yapılması ve delillerin olayın hemen akabinde toplanması gerekiyor. Çoğu zaman savcıların sadece iddianame düzenlerken biz bu olaylara müdahil olduğunu görüyoruz. Yani bu da hem davaları uzatıyor hem çocukların tekrar tekrar örselenmesine yol açıyor. Bu çocuklarla ilgili maddeleri uygulayan ceza uygulayıcılarının çocuk psikolojisiyle ilgili ayrı bir eğitim almaları da önem taşır. Yani bu konuda da düzenleme yapılması uygun olur. Çocuk şimdi, mahkeme ortamına birden girdiğinde ayrı bir örselenme de yaşıyor. Yani bunu artık, hangi ortamda alınacak, onlara sorular ne gibi yöneltilecek, bu konuda psikologlarla iş birliği yapılarak bir model ortaya çıkarılmasında da fayda olduğunu düşünüyorum.

Efendim başka sizin...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bir sorum vardı cevap alamadım.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Hangisi? Hemen cevaplayayım.

BAŞKAN – Yalnız, Genel Kurul çalışmaları biraz hızlı ilerliyor, bir konuşmacımız daha var. Çok kısa rica edebilir miyiz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ama bazı sorulara cevap alamadık, ne yapabiliriz?

BAŞKAN – Sorulara cevap vermesi için biz özel olarak katılımcılarımızı zorlayamayız.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hayır, veririm dedi.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Yok, veririz efendim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Belki koptuğu için belki o yüzden...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ben de, teoriyle pratik arasındaki farkı sordum, ona da cevap alamadım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Çocuğun İstismarı Komisyonu Danıştay Kanunu'ndan...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Olay orada bitmiyor ki, Danıştay Kanunu değil şu an, yoklama isteniyor vesaire, Medis kapanmasın diye. Medisi kapatmamak için sizin yaptıklarınıza karşı aşağıda olmak zorundayız.

(Komisyon sıralarından karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN – İkili konuşma yapmamıza gerek yok.

Jülide Hanım'ın da haklı ifadeleri var, Filiz Hanım'ın da aynı şekilde.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Efendim, şimdi, şöyle yapabiliriz...

BAŞKAN – Zaten soruları cevaplandıracağını söyledi Mustafa Bey. Sözlerine devam etsin.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Bu konuşmalar efendim kayda da alınıyor...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Bundan daha önemli bir şey yok şu anda.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Kaç defa girdiniz içeriye? Ben toplantı başladığı andan itibaren bütün sunumları tam olarak burada dinledim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ben bir kere gittim Jülide Hanım.

(Komisyon sıralarından karşılıklı laf atmalar)

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi, efendim, bir yöntem var, ben raporumu henüz sunmadım, yazılı olarak da sunacağım. Sizin sorularınızı ben kayıtlarda varsa alır...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Pardon, siz neden notunuzu almıyorsunuz?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyonyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 20

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Aldık efendim not da, çok girift konulara girildi.

BAŞKAN – Sorulara cevap vereceğini ifade etti.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Tamam ama en baştan itibaren özenli siz de cevaplarınızı verin. Siz de bize saygı gösterin.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Yok efendim, ben işte onu raporumda da sunayım, o soruları da cevaplandırırım.

BAŞKAN – Mustafa Bey, biraz önce üç kere Filiz Hanım söz almıştı, onun soruları var, eksik kaldığını ifade ettiği sorular var, onlara cevap verirsiniz.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Evet.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Muhalefetten 2 kişi var, biz kaç kişiyiz burada?

BAŞKAN – Filiz Hanım, tekrar -zaten dediğim gibi, üç kere ifade etmişsiniz- kısaca...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Daha siz burada değişik suçlamalarda bulunuyorsunuz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Zaten çoğunluksunuz ve iktidarsınız. Tabii ki o yüzden sayınıza göre buradasınız. Biz daha çok olabilsek oluruz zaten. Yani, partimiz 1 üye verebildiği için sadece ben buradayım yoksa 5 kişi olurduk, hiç merak etmeyin.

Ben bunu anlamıyorum. Yani, şu anda çocuk istismarından daha önemli bir şey varsa tamam, buyurun gidin Danıştay Kanunu'nu oylayın ya da başka konu konuşun. Ben bunu yapmak istemiyorum.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Saatlerdir yapmış olduğumuz bir toplantı var.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Biz bu Komisyonu kurdurana kadar da uğraştık.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Bakın, laf kalabalığıyla algı çalışması yapıyorsunuz, burada ben buna izin vermem.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Hayır, siz dediniz ama. Siz gerçekten saygısızca kalktınız...

BAŞKAN – Bakın, lütfen...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – ...kaç saattir biz buradayız.

BAŞKAN – Vekillerim, lütfen, bakın...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Bize saygı göstermek zorundasınız, emeğe saygı göstermek zorundasınız.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Siz Jülide Hanım, ne dediniz bana? "Aşağıya kaç kere gittiniz?" diyen kimdi?

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Tamam, ben buradayım ama. Önem veriyorum ki aralıksız buradayım.

BAŞKAN – İkili tartışma yapmamız...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – "Siz kaç kere gittiniz?" dediniz bana.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Vekiller kaçar defa gitti geldiler ya?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Beni ilgilendirmez. Bana söylüyorsunuz, bana söylediniz.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Ama algı yapmayın o zaman. Bizim üzerimizden bu Komisyonun çalışmasını değersizleştirecek şekilde cümleler kurmanıza ben izin veremem, verilen emeğe haksızlık bu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ben de aynı şeyi sizin için söylüyorum. Deminden beri burada bir şeyle uğraşıyorum.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Uzman arkadaşlarımıza haksızlık, herkese haksızlık. Sadece kendinizi tatmin etmek için bu haksızlığı yapamazsınız.

BAŞKAN – Tamam.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ben hiç kendimi tatmin etmiyorum...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Lütfen ya. Kaç aydır burada sizi dinliyoruz?

BAŞKAN – Jülide Hanım...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Sözlerinize dikkat edin, gerçekten sözlerinize dikkat edin.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Biz dikkat ederek ve saygıyla, sessizce şurada dinliyoruz ama yeter artık, herkesin bir limiti var.

BAŞKAN – Bir on beş dakika...

(Gürültüler)

BAŞKAN – Lütfen, toplantının gerginliğini biraz azaltabiliriz, bunlara hiç gerek yok. Bir on beş dakika ara veriyorum çünkü zaten çalışmaya başladıktan sonra oldukça uzun zaman oldu. On beş dakika sonra...

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Boşanma Komisyonunu bile konuşmanıza dâhil ettiniz. Yine yapılan orada haksızlık. Rapor yok ortada, bir şey yok. Sürekli olarak eksik bilgilerle, yanlış bilgilerle değişik çalışmalar.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Nasıl rapor yok? Siz okumadınız mı? Bizim okuduğumuz neydi?

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Ben de okudum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Ee?

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Yok öyle bir şey.

BAŞKAN – Tamam, on beş dakika sonra Filiz Hanım biraz önce cevabını alamadığı soruları ya da Burcu Hanım cevabını alamadığı soruları tekrarlayacak, Mustafa Bey cevap verecek, bunun üzerine diğer konuşmacıyla devam ettireceğiz.

Teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati:16.47

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyona : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 21

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.22

BAŞKAN: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)

SÖZCÜ: Erkan KANDEMİR (İstanbul)

KÂTİP: Jülide SARIEROĞLU (Ankara)

(Oturum, Başkan Vekili Fatma Benli tarafından açıldı)

BAŞKAN – Yeterli sayıya ulaşılmasıyla İkinci Oturumumuzu açıyoruz.

Sanırım arada konuştunuz Filiz Hanım, dolayısıyla, tekrardan sormak istediğiniz hususlar yok. O zaman, Mustafa Bey konuştuğunuz hususları da dikkate alarak eksik kalan kısımları tamamlayacak.

Buyurun Mustafa Bey lütfen.

YARGITAY 14. CEZA DAİRESİ BAŞKANI HÂKİM MUSTAFA DEMİRDAĞ – Şimdi, efendim, benim notlarıma göre cevaplandırmadığım dört husus var, birisini sayın milletvekilimiz “Türk Ceza Kanunu’nun 109’uncu maddesiyle ilgili suç, bu hürriyeti tahdit suçudur, cinsel suçlarla birlikte olduğunda niçin bu uygulanmıyor?” diye bir soru sormuştu, birlikte işlenmesi hâlinde. Şimdi, bizim uygulamamız şu şekilde: Eğer zaten bu cinsel ilişki ya da cinsel saldırı için bazen kişinin hürriyetini mecburen -o, suçun içerisinde var- o süre kadar sınırlamak zorundasınız, buradan ayrı bir ceza verilemez ama bunun öncesinde ya da sonrasında hürriyet sınırlandırıldıysa orada ayrı bir uygulama yapılarak 109’uncu maddeden ayrı bir ceza veriliyor. Uygulamamızı söylüyorum.

Bir başka soru “Kararlardaki bilgiler niye çok açık değil?” diyeydi. Bu, çok haksız da bir eleştiri değil, maalesef, Yargıtaydaki iş yoğunluğu nedeniyle... Mesela bizim dairemiz günde 100 civarındaki karara bakıp onayı ya da bozmakta ve bunların hepsini çok detaylandırmak mümkün olmamaktadır. Özellikle onama kararları neredeyse tüm dairelerde standart bir şekilde onanmaktadır, bozma kararlarında hangi husustan bozulduysa ancak bu gerekçelendirilmektedir. İnşallah, ileride Yargıtay makul düzeyde bir iş seviyesine ulaştığında kararlarımız daha da gerekçeli olacaktır.

Bir başka şey doğal olmayan ilişki tanımıyla ilgili. Bizim şu anda baktığımız suçların doğal olmayan ilişkiyle ilgili artırıcı veya cezalandırıcı bir özelliği yok yani doğal olmayan yoldan ilişkide bulundu diye, sırf bu nedenden Ceza Kanunu’nda kişiyi cezalandıran bir madde de yok, bir artırım maddesi de yok. Yalnız, bu müstehcenlikle ilgili suçlarda eğer o müstehcen yayın bu tür yapı içeriyorsa o cezayı ağırlaştırıyor ve bu da tartışılabilir bir mesele. İşte, hangisi doğal ilişkidir, hangisi değildir? Literatürde bu konuda tartışmalar da devam ediyor.

“Çocuk nedir?” diye sorulmuş. İşte, çocuğun Medeni Kanun’da bir tanımı var, Türk hukukunda çocuk, 18 yaşını doldurmamışsa doldurmayan kişi çocuktur.

Benim bu konuda söyleyeceklerim bunlardan ibarettir. Ben ayrıca bugünkü konuşmamı da bir rapor hâline getirip önerilerimle birlikte Komisyonunuza arz edeceğim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz Mustafa Bey.

Yazılı raporunuz da Komisyon raporumuzda dikkate alınacaktır.

Son konuşmacımız da görüşlerini bizimle paylaşacak olan Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Ofisi Program Yöneticisi Nejat Kocabay.

Buyurun lütfen Nejat Bey.

3.- *Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Ofisi Program Yöneticisi Nejat Kocabay’ın, her yönüyle çocuk istismarı konusunda Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Ofisinin ve merkez yönetiminin yaptığı çalışmalar hakkında sunumu*

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ TÜRKİYE OFİSİ PROGRAM YÖNETİCİSİ NEJAT KOCABAY - Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Ofisi ve şahsım adına saygıyla selamlıyorum sizleri ve davetiniz için teşekkür ediyorum.

Yorucu bir çalışma temposu içinde olduğunuzu gözlemlediğimi de söylemem gerekiyor, kolaylıklar diliyorum.

Komisyonun raporunun da hayırlı gelişmelere aracı olacağına da eminim.

Benim biraz daha hani davet edilme sebebim ve konuşmamın içeriği ekonomik istismar üzerinden, Komisyonun görev tanımında yer alan her türlü istismar olaylarının araştırılması çerçevesinde biraz daha özel bir başlık altında ekonomik istismar, çocuk işçiliği üzerinden Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye Ofisinin ve merkez yönetiminin yaptığı çalışmalara ilişkin genel bir paylaşım da bulunmaya çalışacağım. Bu paylaşımın da tabii, Komisyon üyelerinin sorularıyla, değerlendirmeleriyle, yönlendirmeleriyle, yanıtlarla da zenginleşeceğini ve çocuk işçiliğiyle mücadelede anlamlı bir sonuca da aracılık edeceğini düşündüğümü arz etmek isterim.

Sayın Başkan, toplantı öncesinde, konuşma öncesinde aslında çok fazla detaya girmek ve Komisyon üyelerinin zaten yeterince ilgili uzmanlardan belli başlıklarını dinlediğini paylaştığı için hızlıca geçmeye çalışacağım. Bazı istatistikleri verirken de Türkiye’yle ilişkilendirmeye çalışacağım.

Dünyada çocuk işçiliği tahminlerini küresel ölçekte hazırlayan, değerlendiren, kamuoyu dikkatine sunan bir kuruluş Uluslararası Çalışma Örgütü, kendi özel gündemi yanında çocuk işçiliğini de kurulduğu günden bu yana önemli bir başlık olarak ele alıp bu konuda

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 22

çalışmalar yürütüyor ve küresel rakamlara baktığımızda bu tahminlerin dört ila altıya yıllık aralıklarla yapıldığını ve yayınlandığını görüyoruz. 2000 yılı rakamlarına baktığımızda 245 milyon olan çalışma yaşamındaki çocuk sayısının 2012 yılında dünya üzerinde 168 milyon çocuğa -ki bunların 99 milyonu erkek, 69 milyonu kız çocuk olmak üzere- düştüğünü görüyoruz. Daha önemli bir alan olarak tehlikeli işlerde çalışmaya bakıldığında ise düşüşün daha keskin ve 170 milyon tahmininden 85 milyonluk bir sayıya kadar gerilediğini görüyoruz. Burada çok kritik olan, hani ciddi bir düşüş, yüzdelere baktığımızda anlamlı bir düşüş olarak tanımlanırken karşımızda bulunan sayıya bakınca da inanılmaz bir sorunla karşı karşıya kaldığımız küresel ölçekte aşkâr. 85 milyon, 55 milyon erkek çocuk, 30 milyon kız çocuk çalışma yaşamı içinde ve tehlikeli işlerde -ILO'nun tanımları arasında en kötü biçimlerdeki işlerde- çalışma yaşamı içinde yer alıyor. Ekonomik sektörlere göre dağılımına baktığımızda, tarımda yüzde 58, hizmette yüzde 32, sanayide yüzde 7 ve diğer alanlarda yüzde 6,9, yüzde 7'lik bir ekonomik sektör dağılımından söz etmek olanaklı.

TÜİK verilerine ve bunu Türkiye'deki trendle ilişkilendirmeye çalıştığımızda Türkiye İstatistik Kurumu, çocuk işçiliği istatistiklerinin Uluslararası Çalışma Örgütü'nün de istatistiki yöntemlerine katkı sunacak düzeyde ve kalitede sunan bir ulusal istatistik kuruluşu. Dünyada 4 kez çocuk iş gücü anketi uygulayan tek istatistik kuruluşu; 94, 99, 2006 ve 2012 yıllarında bu istatistikleri. ILO verilerini ILO yöntemlerine, yaklaşımına uygun bir şekilde derleyip, değerlendirip kamuoyu dikkatine sunmuş durumda. Buraya baktığımızda Türkiye'de de önceki dönemde ciddi bir düşüş, 94, 99 ve 2006 yıllarında, 2006-2012 yılları arasında da durağan bir istatistiki seyir izliyoruz ve burada da 893 bin çocuğumuzun Türkiye'de çalışma yaşamı içinde yer aldığını, yüzde 44'ünün tarımda, yüzde 24'ünün sanayide, yüzde 31'inin de hizmet sektörlerinde çalışmak durumunda kaldıklarını TÜİK verileri bize veriyor.

Bu verilere gelirken çocuk işçiliğinin nedenine baktığımızda, "arzını ve talebini" diye tanımladığımız unsurlara baktığımızda başta yoksulluk geliyor. Çocuk işçiliğinin hane ekonomisine katkısının önemi, eğitim olanaklarına erişim gücünün, düşük eğitim standartları, düşük okul devam ve başarı oranları, mesleki eğitim, beceri eğitimi ve çıraklık sistemlerinin mevcudiyeti veya etkinliğindeki kısıtlar, kültürel ve geleneksel yapı, mevzuat, uygulamadaki sorunlar, yaptırımların etkin uygulanmaması, ucuz iş gücü olarak değerlendirilmesi ve göç, uluslararası literatürde çocuk işçiliğinin nedenleri olarak başlıklar altında sıralanan ve Türkiye'deki araştırmaların da belli ölçekte örtüştüğü unsurlar olarak söyleyebiliriz.

Çocuk işçiliğiyle mücadelede dayanak teşkil eden uluslararası belgelerin tamamına Türkiye imza koymuş durumda ve bunun gereğini yapmak için ulusal mevzuatında gerekli düzenlemeleri yaptığını söyleyebiliriz. Bunlar Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, ILO'nun Çalışma Yaşamına İlişkin Temel Haklar ve İlkeler Bildirgesi ve buna bağlı olarak 138 sayılı İstihdamla Kabulde Asgari Yaş Sözleşmesi ve 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem sözleşmeleri Türkiye tarafından da onaylanmış belgeler.

Bu çalışmalar yürütürken, desteklerken uluslararası bir kuruluşun tabii kendisine, kendi çalışma yaşamına ilişkin hazırladığı standartlar, kabul edilmiş standartların uygulanmasına yönelik de ülkelere teknik destek sunuyor ve 1992 yılında "Çocuk İşçiliğinin Sona Erdirilmesi Uluslararası Programı" diye tanımlanan IPEC Programı'na katılan ilk 6 ülkeden birisi Türkiye ve 1992 yılından bu yana 2008 yılına kadar aktif bir şekilde bu programın üyesi olarak çalışmalarını sürdürdü. 2008 yılından itibaren de ILO, Türkiye'ye program çerçevesindeki desteğini ilerlemelerden kaynaklı olarak çekerek münferit proje bazlı desteklerle sözleşmelerin gereğinin yerine getirilmesine katkıda bulunmaya yönelik çalışmalar yürütüyor. Hâlihazırda 182 sayılı En Kötü Biçimlerdeki Çocuk İşçiliğinin Yasaklanması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Acil Eylem Sözleşmesinde tanımlanması gereken ve ulusal hükümet tarafından tanımlanan mevsimlik tarımda gezi, geçici işlerde çocuk işçiliği, sokakta çalışan çocuklar ve kentsel enformel sektörde çalışma olarak tanımlanan öncelikli alanlarda münferit projelerle 2008 yılından sonra da desteğimizi sürdürüyoruz. Bu destek de tek taraflı çalışmıyor, ILO'nun üçlü yapısı gereği Hükümet, işçi ve işveren kuruluşlarının tamamının katıldığı, mümkün olan en üst düzeyde mutabakatın sağlandığı ve projelerin, programların, yönlendirme komiteleri aracılığıyla değerlendirildiği, denetlendiği, izlendiği ve güncellendiği bir sistematik içinde bir çalışmadan bahsedebiliriz. Ana ortaklarımız Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, İşçi ve İşveren Sendikaları Konfederasyonları diye de tanımlayabilirim.

Bütün müdahalelerde çocuğu sosyal çevresiyle ele alan bir müdahale yaklaşımı hem ILO politikası olarak öne çıkıyor hem de çocuk işçiliğiyle mücadelede uluslararası politikalarda ön sırada yer alması gereken bir unsur olarak tanımlanıyor ve bu sosyal çevreden kast da tabii, çocuk, aile, varsa işvereni, akranı, öğretmeni, okulu gibi çok geniş bir çerçeveyi ortaya çıkarıyor. Az önce verdiğimiz rakamlara, dünyadaki rakamlara gittiğimizde, tahminlere gittiğimizde bunların tamamını çocukla ilgili çalışan herkes gibi sayılardan çıkarıp bir kişi, bir çocuk için dahi bütün bu sosyal çevre diye tanımladığımız yapılar içindeki aktörlerin etkin bir katılımı ve bir politika ekseninde izlendiği, denetlendiği, değerlendirildiği bir durumun gerekliliğinin de açık olduğu karşımıza çıkıyor.

Sayın Başkan yine önerilerle toparlama önerisinde bulunmuştu, hani hem toplantının akışını biraz sorularla zenginleştirebilmek için. Çok kritik bir öneriyi hem değerli Komisyon üyelerine arz etmek, bunun için elimizdeki bir fırsattan bahsetmek, buradan da konuşmamı hızlıca toparlamak istiyorum.

Çocuk işçiliğiyle mücadelede en önemli araç eğitim ve eğitim söz konusu olduğunda da bunun çok önemli bir şekilde izlenmesi, değerlendirilmesi, desteklenmesi gerekiyor. Son dönemde Türkiye'de en yoğun çocuk işçiliğinin, çocuk istismarının, ekonomik istismarın yaşandığı alan olarak tüm tarafların mutabık kaldığı mevsimlik tarımda gezi, geçici, aileleriyle birlikte seyahat etmek ve çalışmak zorunda kalan çocuklar karşımıza çıkıyor ve bu çocuklara yönelik de yirmi yılı aşkın süredir Türkiye'nin geliştirdiği birikimin taçlandığı bir şey var. Ben sadece bu Komisyonun dikkatine bugüne kadar sunulmuş mudur bilmiyorum ama Millî Eğitim Bakanlığı 2016/5 sayılı 21/3/2016 tarihinde "Mevsimlik Tarım İşçileri ile Göçer ve Yarı Göçer Ailelerin Çocuklarının Eğitime Erişimi" diye bir genelge yayınladı. Bu 2010/6 sayılı Başbakanlık genelgesini de arkasına alarak, dayanak olarak kullanarak hazırlanmış bir genelge ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyona : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 23

bunun şöyle bir çalışmanın ürünü olduğunu memnuniyetle söyleyebilirim. Önceki Meclis döneminde, bir önceki Meclis döneminde yine Mevsimlik Tarım İşçilerinin Çalışma ve Yaşam Koşullarını İyileştirme Komisyonunda bizim arz ettiğimiz, diğer birlikte çalıştığımız tarafların arz ettiği, kayıtlara geçen ve bu dönemde de genelge olarak karşımıza gelen bu genelgede ne diyor? Yani vaktiniz olduğunda veya başlıklarına baktığımızda o kadar etkileyici ki. Ailesiyle birlikte çalışmak için kendi kentinden, köyünden, ilçesinden çıkıp farklı ürünlere, farklı coğrafyalara hareket eden tüm çocuklara dokunmak üzere görevli yapıları tanımlamış durumda ama bu yapıların çalıştığını, çalıştırıldığını izlemek, takip etmek için de başka bir yapı gerekiyor. O yapı için ben, tabii, Komisyon üyelerine raporlarında hani bu genelgenin uygulanmasına ilişkin önemli bir atıf yapmaları durumunda çok ciddi bir adım atacağımız konusunu arz etmiş olmak isterim.

Çok uzatmadan bu sözlerle uygun görürseniz toparlayayım. "Çocuk işçiliğiyle mücadele konusunda Türkiye'nin bulunduğu nokta nedir?" diye uluslararası bir çerçeveden baktığımızda ne çok kötü ne çok iyi diyebiliriz ama mevcut bütün kurumsal yapıları, hukuki altyapıyı, arka planı hazırlamış, onaylamış ve mekanizmaları çalıştırabilir bir durumda olduğunu da söylemek gerekir. Tüm uluslararası sözleşmelere koyduğu imzayla bunun gereğini yerine getirmek üzere de yaptığı eylemlerle, çalışmalarla olumlu ilerleme içinde olduğunu bir gözlem olarak da arz etmek isterim.

Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli üyeler; varsa sorularınızı almak isterim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz Nejat Bey.

Aslında çocuk işçiliği cinsel istismarda riski artıran en önemli faktörlerden bir tanesi, bu alanda yapılan çalışmalarını dinlemek bizim için önemliydi.

Öncelikle soruları alalım isterseniz, akabinde toplu olarak cevap verirsiniz.

Buyurun Filiz Hanım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (İstanbul) – Uygulamaya ilişkin etkin bir denetim var mı? Yani uluslararası sözleşmeler tamam -söylediğiniz gibi- mevzuata ilişkin önemli aşamalar kaydedildiğini söylediniz ama uygulamaya ilişkin etkin bir denetim var mı, varsa nasıl yapılıyor?

Bir de bu son önerinizi ben tam anlayamadım, onu da kısaca bir tekrar ederseniz memnun olacağım.

Onun dışında, bu merdiven altı atölyeler yani görünür çalışmanın dışında da gizli saklı çalıştırmalar, buna ilişkin ne gibi önlemler olabilir ve aile içi çalıştırmaya ilişkin de aslında bunun illa gönüllü olduğunu düşünemeyiz çünkü. Buna ilişkin de bir denetleme yapılabilir mi, yöntem nedir?

Son olarak da kamusal bilinçlendirme spotları başka ülkelerde varsa etkili oluyor mu? Bunları sormak isterim.

Teşekkürler sunumunuz için.

BAŞKAN – Teşekkürler Filiz Hanım.

Buyurun Jülide Hanım.

JÜLİDE SARIEROĞLU (Ankara) – Nejat Bey ben de çok teşekkür ediyorum. Sahada ne kadar emek verdiğinizi bilen birisi olarak da bu konuya kendisini adanmış bir uzman olarak kendisini tanıyoruz.

Çok kısa bir süre önce Mecliste bir araştırma komisyonu kurulmasıyla ilgili, çocuk işçiliğiyle ilgili bir öneri verilmişti. Burada yapılan konuşmalarda çocuk işçiliğiyle mücadele çalışmalarını Türkiye'nin 2006 yılından sonra yavaşlattığı ya da artık hani yapılmama aşamasında olduğuyla ilgili bazı eleştiriler oldu. Ben bu konuyla ilgili sizin görüşlerinizi almak istiyorum.

Diğer taraftan, çocuk işçiliğiyle mücadele konusunda çocuklara karşı ekonomik bir istismar türü olarak değerlendirilebileceği çocuk işçiliğiyle mücadele çalışmasında hani yapılması gereken yasal düzenlemeler konusunda önerileriniz var mı? Paydaşların, Çalışma Bakanlığının ve Türkiye'deki sosyal paydaşların, işçi işveren sendika ve konfederasyonlarının ILO'nun teknik desteğiyle çok önemli çalışmalar ve projeleri geçmişte vardı, bu çalışmalar nedeniyle Türkiye önemli bir ilerleme sağladığı için örnek ülke de seçilmişti, bununla ilgili üzerine daha koymamız gereken yasal düzenleme ya da uygulamada aksayan konular var mı, bu konuda özet olarak görüşlerinizi almak istiyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkürler Jülide Hanım.

Ben de Nejat Bey'e şunu sormak istiyorum: Türkiye'de çalışan çocuk işçilerden bahsettiniz, bunların yüzde 44'ü tarım, akabinde de yüzde 24'ü sanayi ve yüzde 31'i hizmet. Bunlar kayıt dışı çalışanlar mı, yoksa bu çıraklık eğitimiyle beraber çalışanlar da bu sayının içerisinde mi? Ayrıca, örneğin okuluna devam eden ama birkaç saat okul sonrası, örneğin ailesinin bakkalında ona yardım eden çocuklar da var. O da bu 893 bin olarak ifade edilen çocuk çalışan içerisinde yer alıyor mu?

Teşekkürler.

ULUSLARARASI ÇALIŞMA ÖRGÜTÜ TÜRKİYE OFİSİ PROGRAM YÖNETİCİSİ NEJAT KOCABAY – Teşekkürler.

Başka soru yoksa buradan başlayayım, teker teker yanıtlamaya çalışayım.

Öncelikle "Etkin bir denetim uygulamaya ilişkin yapılabilir mi?" sorusu vardı. Burada birkaç cepheden bakmak lazım. Çalışmanın yer aldığı sektör ve koşullar itibarıyla, sokak, sanayi, tarım diye önceliklendirdik. O öncelikler altındaki denetimin hangi ulusal kontrol mekanizmasıyla... Yani çalışma ilişkisinde tabii ki bir iş teftiş mekanizmasının, Çalışma Bakanlığının etkin bir denetim yapma yükümlülüğü ve sorumluluğu var. "Bu etkin denetimi yapabilmek için yeterli bir iş müfettişi sayısı var mı?" dediğinizde, benim bildiğim kadarıyla, buna çok olumlu cevap veremeyebiliriz çünkü iş yeri sayısına ve iş yerlerine yapacağı rutin ziyaret sıklığına

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 24

baktığımızda bir iş yeri yılda bir kere ya denetlenebiliyor ya denetlenemiyor bir ihbar olmadığı durumda. Dolayısıyla buradaki etkinlik biraz ihbar mekanizmalarının daha yoğun çalışması ve belli sektörde iç denetim mekanizmalarının da kurumsal, sosyal sorumlulukla beslenen bir şekilde sahiplenmesiyle olanaklı yani böyle bir baskı altında ülkemiz bildiğim kadarıyla. Uluslararası, çok uluslu firmalar bir şekilde kendi denetim mekanizmalarını kurup çocukların, az önce de belirttiğiniz gibi tedarik zincirinin belki bir parçası olarak, resmî olarak görünmese de merdiven altı atölyede veya başka bir şekilde, evde iş alma şeklinde, o zincirin en üst ölçekteki kurumsal temsilcisine mal üretimine veya hizmet üretimine aracılıkla bulunabiliyor ve bunun tespitiyle ilgili, tabii ulusal denetim mekanizmaları yanında, kurumların kurumsal, sosyal sorumluluk çerçevesinde de birtakım yaptırımlar uygulamaya başladığını duyuyoruz.

Bunlarla ilgili bizim rastladığımız bir kayıt veya resmî bir araştırmaya ulaşmışlığımız ne yazık ki yok. Merdiven altı atölye hangi sektörde yoğunudur? Hangi sektörde kayıt dışılık vardır? O kayıt dışılıkla çalışan çocukların oranı nedir? Tabii bunun görünür olmaması da böyle bir veriye ulaşmanın zorluğunu da beraberinde getirdiği için bir sorun alanı olarak tanımlanmalı. Aile içi çalışma - bunu Sayın Başkanın sorusuyla da birleştirip- bu 893 bin sayısı içinde verilmiyor, daha yüksek oranda veriliyor, hatta 7 milyon olarak TÜİK verisinde çıkıyor. Yalnız, bu sorunun soruluşundan kaynaklı. Yani aile içi çalışma var mı? O da yine detaylı, özel araştırma isteyen bir alan çünkü TÜİK'in soru sorduğu dönemde "Bir hafta içinde eve bakkaldan ekme aldın mı?" dahi bu 7 milyonluk sayının içinde, çocuğun ev hizmetlerinde çalıştığı gibi bir yorumda karşılığını bulabiliyor. Yani bunun böyle bir geçerliliği olmaması gerekir. Fakat, aile içi ev hizmetlerinde çalışma konusu belli akademisyenlerin -takip ettiğimiz kadarıyla- özel olarak ilgilendiği, tespit ettiği ve fason üretime kadar varan çalışmaların da belli kentlerde yer aldığını... Fakat, bunu anekdot olarak söyleyebiliyoruz yani "Veri şu şekildedir." diye bir şey ne yazık ki elimizde yok.

Kamusal bilinç oluşturma unsurlarıyla ilgili... En önemli konu olduğunu düşünüyorum çocuk işçiliğiyle mücadelede. Çocuk istismarında da, bu zaten bütün istismarlarla ilgili böyle ve o duyarlı takip etmeyi veya desteklemeyi bıraktığımız gün bir anda sorunun tekrar ortaya yayılarak, genişleyerek çıktığını görüyoruz. Bununla ilgili uluslararası en iyi örnek olarak 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü'nü tanımlayabiliriz. Her yıl bir tema seçiliyor, on dört yıldır dünya gündemine bu gün aracılığıyla çocuk işçiliğini dile getiriyor, dikkate getiriyor ve belirttiği tema çerçevesinde önce hafta boyunca, sonra yıl boyunca çalışmaları ülkelerde yürütmek için Uluslararası Çalışma Örgütü'nün bir desteği oluyor. Ulusal hükümetler ve işçi ve işveren sendikaları da bu temaları alıp kendi çalışmalarında işliyorlar. Bu çok değerli, anlamlı bir farkındalık yaratma faaliyeti oluyor diye değerlendirebiliriz. Örneğin bu sene "Tedarik zincirlerinde çocuk işçiliğine hayır!" teması altında özel sektörün daha etkin bir şekilde dikkatinin çekilmesi amaçlanan ciddi bir kampanya yürütülüyor, devam ediyor. Bu kampanyanın içinde de yine az önce söylediğim gibi hükümet, işçi ve işveren sendikaları da yer alıyorlar.

Çocuk işçiliğiyle mücadelede 2008 sonrası bir yavaşlama olduğu yolunda Jülide Hanım'ın sorusu diğer bir soru. Tabii güzel sözleriyle de bizi onurlandırdığı için kendine teşekkür ediyorum. Sayın Vekilimizin sendikacılık günlerinden çocuk işçiliğiyle çok iyi bir mücadele uzmanı olduğunu arz ederek ben karşı bir teşekkürde bulunmak, onun üzerine sorusuna cevap vermek isterim. Bu yavaşlama konusundaki eleştiri... Sayılara baktığımızda aslında bir durağanlık görüyoruz. Yani burada çok keskin, neredeyse yarı yarıya varan düşüşlerden, son altı yıllık akışa baktığımızda 893 bin, bir önceki düzeltilmiş rakamlarla da 890 bindi tahminler. Bu rakamlara baktığımızda bir yavaşlama olduğu söylenebilir. "Bunun karşısında nasıl bir etkinlik var?" diye baktığımızda da daha fazla sayıda kurum ve kuruluşun sorunu daha fazla içselleştirerek mücadele ettiğini, sivil toplum kuruluşlarının daha yoğun bir şekilde baskı grubu oluşturduğunu söyleyerek Türkiye'de bir mekanizma oluştuğunu aslında ifade etmek isterim. Bu "yavaşlama" diye tanımlansa da aslında bu baskıyla zaman içinde, tabii, yine hızlanacak bir süreç için gerekli altyapının olduğunu da belirtmek isterim.

"Burada ne yapılabilir?" sorusuyla devam etmişti Jülide Hanım, özellikle yasal düzenlemeler anlamında. Şu anda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2014-2023 Ulusal İstihdam Stratejisi ve buna bağlı eylem planlarında özel olarak tanımlanmış çocuk işçiliğiyle mücadele maddeleri var. Yani bu maddelerle ilgili yoğun bir güncelleme, izleme, geliştirme faaliyeti bence çok anlamlı olacaktır ve bunu destekleyecek bir doküman olarak da Çalışma Bakanlığının şu anda Zamana Bağlı Politika ve Program Çerçevesi, çocuk işçiliğinin en kötü biçimleriyle mücadele konusunda, 2016 yılından 2020 yılına kadar beş yıllık bir süreci, 2016 yılının ikinci döneminden başlayacak bir çalışma içinde olduğunu biliyorum. Bu planın da aslında uluslararası sözleşmenin talep ettiği gereksinime cevap verecek bir içerik taşıyacağını umuyorum.

O içerikte, yine, son olarak -diğer bir soruyla da, tekrar sizin sorunuzla bağlantılandırmak istiyorum- neye referans, son söylediğinizle hani ne istediniz diye sordunuz. Sanıyorum genelge konusunda bir rapora katkı, raporda yer alması, genelgenin önemine atıf yapılmasını ben önemsemediğimi belirtmiştim, onu arz etmiştim. Bu, Zamana Bağlı Politika Program Çerçevesi'nde de mevsimlik tarımda çocukların aileleriyle birlikte... Bu konu yaklaşık yetmiş yıldır süren bir şey ve çok yakın on yıllarda ortadan kalkmayacak gibi görüldüğüne göre, burada önemli satır başları var. Onların uygulandığı durumda çocukların aileleriyle birlikte hareket etse dahi eğitim olanaklarına erişimlerinin sağlanmasına destek olacağını belirtmek istemiştim.

Son olarak, bir de yine, Jülide Hanım'ın sorusu: Neye dikkat edilmeli? Bence şu anda yükselen ve elimizde veri olmayan, tanımlamadığımız ama her birimiz bazen evimizden çıktığımızda, bazen alışverişe gittiğimizde karşımıza sokakta çıkan ama sanayinin de belli alanlarında yaygınlaşmaya başladığı söylenen Suriyeli çocukların çalışma yaşamına girdikleri ve bütün kazanımları aslında tekrar geriye döndürmek gibi bir riskle de bizim yüzleştığımız bir durum var. Hızlı bir şekilde güvenilir veri toplanması -hangi sektörde, neden çalışıyor- ve mevcut mekanizmaların Suriyeli çocuklar için de herhangi bir ayırım gözetmeksizin acilen harekete geçirilmesi gerekiyor. Burada nüfusa baktığımızda bunun ne kadar büyük bir risk olduğu da... Tabii, bu Komisyonun doğrudan konusu olmasa da 800 bin okul çağında çocuk var, sadece 300 bini okullu durumda. Hangi ve ne kadar yeterli bir müfredatla okullu oldukları

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : (10/123)

Tarih :30/06/2016

Saat :

Kayıt:Arş.AileStenograf :

Uzman :

Sayfa: 25

da sorgulanır durumda. O zaman, kalan çocuklar, az önce söylediğimiz gibi, belki de bir basit önermeden gittiğimizde -"Çocuk işteyse okulda değil, okuldaysa işte değil." derdik yirmi yıl önce çalışırken- bu 500 bin okulda olmayan çocuk çok büyük bir potansiyel çalışma yaşamına girmek için, buna yönelik de ivedi önlemler alınması gerekir diye cevaplayabilirim.

Sayın Başkanın sorusunda da kayıtlılık ve kayıt dışılık sorusu vardı. TÜİK verileri en kötü biçimi tanımlamıyor. Çocuk işçiliğinin zaten kayıtlı olduğu durum ancak çıraklık sistemi içinde pratik ve teorik eğitimini birlikte yürütüyor ve işçiyse bu, çalışan çocuk, çalışma yaşamı içindeki çocuk fakat eğitim aldığı için çocuk işçi olarak tanımlanmıyor. Dolayısıyla, rakamların kayıtlı rakamlar değil, soru döneminde ailelerin ve hanelerin çocukların çalışmasına ilişkin verdiği cevaplara bağlı olarak tamamının kayıt dışı olduğunu söyleyebilirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Katkılarınızdan ve bu alanda yaptığınız çalışmalardan ötürü teşekkür ediyoruz Nejat Bey.

Başka soru olmadığına göre, teşekkür ediyorum.

Bayramdan sonraki toplantımızda Ayaş Çocuk Destek Merkezine ziyaret gerçekleştirilecektir. Diğer çalışmalar da milletvekillerimizin makamlarına gönderilecek yazıyla bildirilecektir.

Toplantıyı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 18.00

